

HRVATSKI VOJNIK

Broj 152. Godina IV. 7. rujna 2007.

www.hrvatski-vojniki.hr

CIJENA 7 KN

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SLO € 1,79 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

RAZGOVOR prof.dr.sc. Dinko VULETA,
dekan Kineziološkog fakulteta o znanstvenom
projektu "Istraživanje ljudskih resursa i potencijala"

Sustavan pristup istraživanju ljudskih resursa i potencijala

PEKING

Transparentnija Kina

Prema priopćenju koje je 2. rujna objavilo kinesko ministarstvo vanjskih poslova, azijska velesila će ubuduće biti transparentnija kad je riječ o vojnim pitanjima. Svake godine Kina će glavnom tajniku UN-a podnositi izvješće o svojoj vojnoj potrošnji u posljednjem fiskalnom razdoblju. Uz to će predavati i podatke koje zahtijeva UN-ov Registar konvencionalnog naoružanja, što nisu činili od kraja 90-ih. U Registar se prijavljuje broj velikih oružnih sredstava, poput tenkova, borbenih zrakoplova i raketnih sustava, kao i međunarodne transakcije naoružanja.

KOPENHAGEN

Povratak broskog zvona

Nakon točno 200 godina zvono danskog ratnog broda Kralj Kristijan VII. vraćeno je zakonitim vlasnicima. Njega su, naime, zajedno sa spomenutim brodom u bitci kod Kopenhagena 1807. zarobili britanski mornari. Britanci su tada napali neutralnu dansku ratnu flotu kako bi spriječili da padne u ruke Napoleonove Francuske. Brod je ostao u britanskom posjedu do 1839., a nadživjelo ga je brodsko zvono, ostavši u mornaričkoj bolnici blizu Portsmoutha. Danas zvono "simbolizira zajedničku povijest", rekao je na kopenhagenskoj svečanosti vraćanja zvona britanski viceadmiral Paul Boissier. Zvono će se najzad smiriti u Muzeju mornarice u danskoj metropoli.

Mod UK

PANAMA CITY

Zaštita Panamskog kanala

US Navy

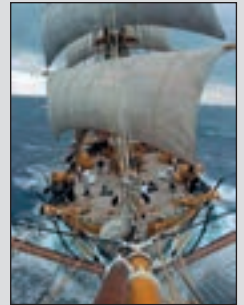
Čak 19 zemalja zainteresirano je za normalno odvijanje prometa kroz Panamski kanal što dokazuje sudjelovanjem u zajedničkoj vojno-civilnoj multinacionalnoj vježbi PANAMAX 2007. U vodama i na kopnu oko kana-

la od 29. kolovoza do 7. rujna kao sudionici djeluju državljani Argentine, Brazila, Čilea, Kanade, Kolumbije, Dominikanske Republike, Ekvadora, Francuske, Gvatemale, Hondurasa, Nikaragve, Nizozemske, Paname, Perua, SAD-a i Urugvaja. Kao promatrači vježbi su se pridružili Salvadorci, Meksikanci i Paragvajci. Kopnene, zračne i pomorske snage razvijaju interoperabilnost u djelovanju protiv prijetnji pomorskom putu pomorskim operacijama, protuminskim postupcima te procedurama prilikom posjeta, ukravanja ili potraga. Istodobno, u zračnoj bazi Soto Cano u Hondurasu na glasak je na humanitarnu pomoći i djelovanju u prirodnim katastrofama.

KOPAR

Slobodno na jedrenjak

Uslovenskoj luci Kopar od 1. do 4. rujna bio je usidren stari talijanski školski jedrenjak Amerigo Vespucci. To jedinstveno plovilo je zajedno s posadom, kadetima talijanske Mornaričke akademije, došlo u posjet susjedima na poziv načelnika stožera Slovenske vojske generala Albina Gutmana. Uz to što su primili službene posjetitelje, Talijani su 3. rujna omogućili i da jedrenjak posjete i razgledaju turisti i građani Kopra.

VIRGINIA BEACH

Nećemo zrakoplove!

Mornaričkim pilotima stacioniranim u bazi Little Creek u Virginia Beachu potrebna je staza za slijetanje koja bi simulirala uvjete na nosaču aviona. Mornarica već pet godina traži lokaciju u blizini baze, no našla se u velikim problemima. Kako navodi Richmond Times-Dispatch, lokalno stanovništvo opire se izgradnji sletnice, a u tome ga podupiru i lokalni političari. Još ranije je guverner Virginie Tim Kaine sugerirao deset mogućih mjesta u pet državnih okruga, no svi okružni odbori su to odbili. Posljednje odbijanje, i to jednoglasno, izrazili su čelnici ruralnog okruga Sussex, uz argument da "nisu mogli vidjeti baš nikakvu korist za svoju zajednicu". Konačnu kratku listu potencijalnih lokacija mornarica je dužna prezentirati do 15. rujna.

ZÜRICH

Nezadovoljni lovci

Prema navodima švicarske izvještajne agencije i lista NZZ am Sonntag, među pilotima švicarskih lovaca vlada veliko nezadovoljstvo plaćama i uvjetima rada. Pilota koji upravljaju lovcem F/A 18 ima 40. Četvorica napuštaju zrakoplovstvo, a čini se da će ih biti još, rekao je glasnogovornik zrakoplovstva Jürg Nussbaum. Probleme je izazvalo kompletno rezanje troškova, koje je uzrokovalo smanjenje broja pratećeg osoblja i smanjenje broja sati leta. Prije 20 mjeseci zatvorena je i letačka baza za lovce kod Züricha, što je smanjilo manevarski prostor za letake. Problema bi moglo biti još: stanovnici koji žive blizu preostale tri često prosvjeduju zbog buke. Glasnogovornik je sve opravdao riječima: "Političari su željeli kresanje troškova, pa smo to morali i usvojiti".

Schweizer Luftwaffe

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,

(marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov,

Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektori: Gordana Jelavić, Jasenka Pešak

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Pretplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informira-

nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci

30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje),

žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj

165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-

platnike da nakon uplate kopiju uplatnice

pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisak:

Tiskara Varteks d.o.o.,

Zagrebačka 94, 42000 Varaždin

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

http://www.hrvatski-vojn timer.hr

E-mail: hrvojn timer@morh.hr

Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara

(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.

Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2007.

Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu

službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Prof.dr.sc. Dinko VULETA, dekan Kineziološkog fakulteta

Osnovni cilj ovog znanstvenog projekta usmjeren je na istraživanje postupaka pomoću kojih će biti moguće osigurati pribavljanje (selekciju), razvoj (unapređenje sposobnosti, osobina i znanja) i zadržavanje osoblja sposobnog pridonijeti uspješnoj realizaciji misija i zadaća OSRH-a...

Strana 4

Održan treći sastanak Koordinacijskog odbora za organizaciju i provedbu NATO vježbe Noble Midas 07

NATO-ova ponuda Republici Hrvatskoj da bude domaćinom veliko je priznanje našoj zemlji, ali i velika obveza u pogledu potpore NATO-u u provedbi vježbe

Strana 12

Međunarodna zrakoplovna izložba MAKS 2007

U skladu s progresivnom dinamikom MAKS 2007 je potvrdio svoj status velesile među aeromitinzima...

Strana 14

Suvremeni protuoklopni vođeni projektili (I. dio)

Razvijeni kako bi uništavali tenkove i druga oklopna vozila, dalekometni protuoklopni vođeni projektili danas se pretežno rabe za uništavanje ciljeva kao što su bunker i tehnička infrastruktura

Strana 21

prof.dr.sc. Dinko VULETA

dekan Kineziološkog fakulteta o znanstvenom projektu "Istraživanje ljudskih resursa i potencijala"

- **istraživanje je usmjereno** na proučavanje kondicijskih karakteristika, psihofizičkih osobina te zdravstvenog i socijalnog statusa profesionalne vojske
- **uzorak ispitanika** činit će 600 pripadnika iz sve tri grane OSRH

Sustavan pristup istraživanju ljudskih resursa i potencijala

Osnovni cilj ovog znanstvenog projekta usmjeren je na istraživanje postupaka pomoću kojih će biti moguće osigurati pribavljanje (selekciju), razvoj (unapređenje sposobnosti, osobina i znanja) i zadržavanje osoblja sposobnog pridonijeti uspješnoj realizaciji misija i zadaća OSRH-a. Rezultati projekta, čija je osnovna karakteristika njegov visokoaplikativni značaj, bit će primjenjivi u svim aktivnostima koje će biti usmjerene na unapređenje kondicijskih svojstava, zdravstvenog statusa, psiho-socijalnih osobina te vojnih znanja i vještina hrvatskih profesionalnih vojnika

Leida PARLOV,
snimio Davor KIRIN

Nedvojbeno je da je Hrvatska vojska među prvim sastavnicama hrvatskog društva prepoznala važnost i potrebu uključivanja znanosti u razvoj svojih djelatnosti. Zadovoljstvo nam je što smo upravo mi nositelji tog znanstvenog projekta

Sustavni i znanstveni pristup proučavanju svih segmenata Oružanih snaga od neprocjenjivog je značenja za njihov kvalitetan razvoj. Kako je to u MO-u i OS-u prepoznano pokazuje i to što je takav pristup zacrtan i DPR-om. U skladu s tim, a radi utvrđivanja stanja pripadnika OS-a i izrade programa za selekciju, razvoj i zadržavanje osoblja koje će biti sposobno pridonijeti uspješnoj realizaciji misija i zadaća OS-a, pokrenut je i znanstveni projekt "Istraživanje ljudskih resursa i potencijala".

Riječ je o iznimno važnom projektu kojim će se za Oružane snage postići višestruki pozitivni učinci, a njegov krajnji rezultat je, prema riječima brigadir Daria Matike, ravnatelja Instituta za istraživanje i razvoj obrambenih sustava (IROS), što će rezultati istraživanja postati i dio hrvatskog vojnog obrazovnog standarda. U realizaciju projekta uključeni su stručnjaci MORH-a, po-

najprije IROS-a i Oružanih snaga, a nositelj projekta je Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Stoga smo, kako bismo doznali nešto više o projektu, razgovarali s dekanom Kineziološkog fakulteta prof. dr. sc. Dinkom Vuletom.

Što biste izdvojili kao glavni cilj velikog znanstvenog projekta "Istraživanje ljudskih resursa i potencijala" ?

Osnovni cilj ovog znanstvenog projekta usmjeren je na istraživanje postupaka pomoću kojih će biti moguće osigurati pribavljanje (selekciju), razvoj (unapređenje sposobnosti, osobina i znanja) i zadržavanje osoblja sposobnog pridonijeti uspješnoj realizaciji misija i zadaća OSRH-a.

Kako ljudski čimbenik u svakom strateškom vojnom određenju zauzima središnje mjesto, nužan je sustavan pristup istraživanju ljudskih resursa i potencijala, a ovo istraživanje je upravo i usmje-

reno prema ljudskim resursima i potencijalima u najširem smislu, pa se može očekivati kako će u znatnoj mjeri unaprijediti selekciju kvalitetnog kadra, kao i aktivnosti za njihovu sveobuhvatnu pripremu i uspješno djelovanje u OSRH prema svjetskim standardima.

Moram iskreno priznati da je za nas na Kineziološkom fakultetu bilo ugodno iznenađenje vidjeti namjere i entuzijizam kojim MORH i IROS prilaze unapređenju znanstveno-istraživačkih aktivnosti u Hrvatskoj vojsci.

Koja će se istraživanja u sklopu projekta provoditi?

Istraživanja će biti usmjerena na proučavanje kondicijskih karakteristika (motoričke i funkcionalne sposobnosti te morfološke karakteristike), zdravstvenog statusa, psihičkih (kognitivnih i konativnih) osobina te socijalnog statusa profesionalnih vojnika u Oružanim snagama. Navedene karakteristike bit će izmjerene i procijenjene standardnim metodološkim postupcima, a zatim će se modelirati i vrednovati postupci kojima je moguće unaprijediti promatrane antropološke karakteristike. Istraživanje bi trebalo trajati pet godina.

Je li to dovoljno vremena za tako opsežno i sveobuhvatno istraživanje?

To je doista minimalno razdoblje u kojemu se može provesti ovako opsežno i za MO i OS važno istraživanje jer je riječ o pravoj vrijednosti sustava - ljudima. U prvoj će se godini širokim spektrom dijagnostičkih postupaka doći do informacija o postojećem stanju antropološkog statusa hrvatskih profesionalnih vojnika. U sljedeće dvije godine modelirat će se i vrednovati postupci za unapređenje postojećeg stanja. Tijekom završne dvije godine projekta dobivene će se spoznaje implementirati u realne uvjete života i rada hrvatskih profesionalnih vojnika. Implementaciju dobivenih spoznaja provodit će

djelatnici MO-a i OS-a, a mi ćemo pratiti rezultate. Zasad sve aktivnosti teku planiranom dinamikom. U tijeku je izrada studije izvodljivosti koja bi trebala biti gotova tijekom rujna i koja će biti javno prezentirana.

Tko će biti ispitanici i na temelju kojih kriterija će se odabirati?

Istraživanja će biti usmjerena na proučavanje kondicijskih karakteristika (motoričke i funkcionalne sposobnosti te morfološke karakteristike), zdravstvenog statusa, psihičkih (kognitivnih i konativnih) osobina te socijalnog statusa profesionalnih vojnika u Oružanim snagama

Uzorak ispitanika činit će 600 pripadnika iz sve tri grane OSRH-a. Krajnji odabir subuzoraka definirat će se prema vojnim specijalnostima. Želimo da uzorak bude što reprezentativniji i dovoljno slučajan, a ukupan broj ispitanika omogućit će dovoljan broj stupnjeva slobode na temelju čega će se moći provesti objektivno testiranje hipoteza i postići optimalna razina generalizacije dobivenih rezultata.

Je li možda već provedena kakva preliminarna istraživanja ili ekspertne procjene antropološkog statusa pripadnika OSRH-a?

U OSRH se od samih početaka provode istraživanja manjeg opsega koja su parcijalno usmjerena na pojedine komponente antropološkog statusa. Ta su istraživanja uglavnom provodile stručne službe OSRH, a u jednom njihovom dijelu posljednjih godina sudjeluje i Kineziološki fakultet. Prošle godine je završeno istraživanje pod nazivom "Vrednovanje mjernih postupaka za procjenu kondicijske pripremljenosti pripadnika ročnog sastava Oružanih snaga Republike Hrvatske", a pri kraju je i istraživanje pod nazivom "Vrednovanje mjernih postupaka za procjenu kondicijske pripremljenosti specijalnih postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske".

Na temelju ekspertnih procjena i provedenih istraživanja moguće je pretpostaviti da postoje velike rezerve za unapređenje kondicijske pripremljenosti hrvatskih vojnika, a upravo su te spoznaje motivirale najviše zapovjedne strukture OSRH na pokretanje ovako sveobuhvatnog znanstvenog projekta.

Predviđeno je da se u sljedećim godinama nastavi s tim "manjim" znanstvenim projektima, koji će biti usmjereni na vrednovanje kondicijske pripremljenosti vojnika različitih grana i specijalnosti u OSRH.

Kad se mogu očekivati prvi rezultati i hoće li se već oni

moći praktično primijeniti?

U suradnji s kineziolozima koji rade u Hrvatskoj vojsci imamo vrlo dobra iskustva s implementacijom rezultata spomenutih preliminarnih istraživanja. Naime, jedan od najvažnijih rezultata tih istraživanja jesu

novoformirani kriteriji za procjenu kondicijske pripremljenosti hrvatskih vojnika. Zahvaljujući silnom angažmanu brigadira Matije Aračića i njegovih najbližih suradnika, ti kriteriji već nalaze svoje mjesto u svakodnevnoj vojnoj kineziološkoj praksi. Jednaki se učinci očekuju i s implementacijom rezultata ovog velikog znanstvenog projekta. Iako će se najviše dobrobiti tog istraživanja prepoznati po završetku petogodišnjeg istraživačkog razdoblja, očekujemo da će se dio dobivenih rezultata i spoznaja moći trenutačno upotrijebiti u svakodnevnoj obuci hrvatskih profesionalnih vojnika.

U kojim će se sve segmentima života i rada pripadnika OS-a moći primjenjivati rezultati ovog znanstvenog istraživanja?

Načelnik GS OSRH general zboru Josip Lucić i ravnatelj IROS-a brigadir Dario Matika od početka su nam stavili do znanja kako je zapravo najvažniji smisao projekta njegova primjenjivost u svakodnevnom vojničkom životu.

Rezultati znanstvenog projekta "Istraživanje ljudskih resursa i potencijala", čija je osnovna karakteristika njegov visokoaplikativni značaj, bit će primjenjivi u svim aktivnostima koje će biti usmjerene na unapređenje kondicijskih svojstava, zdravstvenog statusa, psiho-socijalnih osobina te vojnih znanja i vještina hrvatskih profesionalnih vojnika.

Je li ovaj projekt važan samo za Oružane snage ili ima i neko šire društveno značenje?

■ Brigadir Dario Matika ravnatelj IROS-a, voditelj projekta doc.dr.sc. Igor Jukić te dekan Kineziološkog fakulteta prof.dr.sc. Dinko Vuleta

Iako je ovo istraživanje primarno namijenjeno modeliranju i vrednovanju postupaka za unapređenje antropološkog statusa hrvatskih profesionalnih vojnika, takav me-

Rezultati znanstvenog projekta "Istraživanje ljudskih resursa i potencijala", čija je osnovna karakteristika njegov visokoaplikativni značaj, bit će primjenjivi u svim aktivnostima koje će biti usmjerene na unapređenje kondicijskih svojstava, zdravstvenog statusa, psiho-socijalnih osobina te vojnih znanja i vještina hrvatskih profesionalnih vojnika

gaprojekt nužno mora imati višestruki smisao i njegovi rezultati će zasigurno imati svoj transfer i na druge populacije hrvatskog društva. Dio spoznaja koje će se steći istraživanjem moći će se zasigurno iskoristiti u svim primijenjenim područjima kineziologije, medicini rada i sporta te primijenjenim psihologijskim i sociologijskim područjima, a moći će se implementirati i u osnovno i srednjoškolsko obrazovanje.

Hoćete li se u radu koristiti i međunarodnim iskustvima?

Područje znanosti je vjerojatno prvo područje ljudskog djelovanja ko-

je je zahvatila globalizacija. Korištenje međunarodnih iskustava u ovom znanstvenom istraživanju nije stvar izbora. To je neminovnost i obveza. Osim korištenja najsvremenijih dijagnostičkih procedura, svjetska iskustva će se uzimati i u modeliranju i vrednovanju postupaka za mijenjanje pojedinih sastavnica antropološkog statusa. Ipak, s obzirom na antropološke posebnosti ljudi s ovih prostora, morat ćemo posebno oprezno pristupiti ocjeni postojećeg stanja, a naročito definiranju željenog stanja hrvatskih profesionalnih vojnika. Naime, ono što kao kriterij vrijedi za američkog, britanskog ili ruskog vojnika, ne mora nužno biti odrednica za hrvatskog. Vodit ćemo računa i o globalnim načelima, ali i o specifičnostima okruženja i antropološkog bazena odakle potječe hrvatski vojnik.

ranju i vrednovanju postupaka za mijenjanje pojedinih sastavnica antropološkog statusa. Ipak, s obzirom na antropološke posebnosti ljudi s ovih prostora, morat ćemo posebno oprezno pristupiti ocjeni postojećeg stanja, a naročito definiranju željenog stanja hrvatskih profesionalnih vojnika. Naime, ono što kao kriterij vrijedi za američkog, britanskog ili ruskog vojnika, ne mora nužno biti odrednica za hrvatskog. Vodit ćemo računa i o globalnim načelima, ali i o specifičnostima okruženja i antropološkog bazena odakle potječe hrvatski vojnik.

Kakvom biste ocijenili suradnju s MO-om i OS-om?

Nedvojbeno je da je Hrvatska vojska među prvim sastavnicama hrvatskog društva prepoznala važnost i potrebu uključivanja znanosti u razvoj svojih djelatnosti. Već u prvim kontaktima s načelnikom GS-a OSRH generalom Josipom Lucićem i ravnateljem IROS-a brigadirom Dariom Matikom prepoznali smo ozbiljnost u namjerama i jasnu viziju u tom pravcu. Zadovoljstvo nam je što smo upravo mi nositelji tog znanstvenog projekta. S MORH-om već dugi niz godina iznimno dobro surađujemo i to ne samo u izradi znanstvenih projekata i istraživanja nego i kad je riječ o školovanju kadrova. Kineziološki fakultet i Hrvatska vojska čvrsto su povezani i želja nam je da se naša suradnja ne samo nastavi, nego i proširi.

Jeste li zadovoljni dosadašnjom suradnjom s IROS-om?

Posebno bih istaknuo ažurnost i kvalitetu svih pripremnih aktivnosti IROS-a i njegovih djelatnika. Već u ovom kratkom vremenu kod njih smo prepoznali i kreativnu poduzetost, ali i "vojničku" uredenost sustava. Ponekad mi se čini da bi takve značajke sustava trebalo povremeno ugraditi i u civilni sustav znanosti.

Istaknuo bih da je ovaj znanstveni projekt i za nas i za njih velik izazov. Aktivirat ćemo sve naše raspoložive resurse kako bi ga što kvalitetnije realizirali. Iz njega će se publicirati veći broj znanstvenih radova koje ćemo zajedno s IROS-om prezentirati na svjetskoj razini. Poznato je kako se NATO već sada koristi rezultatima nekih naših znanstvenih istraživanja.

Iz kojih će sve područja biti angažirani stručnjaci u realizaciji ovog projekta?

Cijeli projekt "Istraživanje ljudskih resursa i potencijala" zamišljen je kao timski rad stručnjaka i znan-

stvenika iz različitih područja. Glavni je projekt podijeljen u pet podprojektnih zadataka, a voditelji pojedinih zadataka čine glavni istraživački tim. Svaki podprojektni tim je sastavljen od stručnjaka i znanstvenika s Kineziološkog fakulteta kao nositelja projekta, stručnjaka iz matičnih znanstveno-nastavnih ustanova (Medicinski fakultet, Filozofski fakultet) te stručnjaka iz MORH-a. Smatrali smo kako je stručni timski rad jedini izbor u rješavanju ovako kompleksnih znanstvenih problema kao što je istraživanje ljudskih resursa i potencijala u OSRH.

Kineziološki fakultet je važno znanstveno-istraživačko središte u Republici Hrvatskoj. Možete li povući paralelu između ovog i drugih istraživanja koja provodite?

Kineziološki fakultet je institucija s gotovo 50-godišnjom tradicijom znanstvenih i nastavnih aktivnosti iz područja kineziološke edukacije, sporta, rekreacije i kinezi-

terapije. Temeljna i primijenjena istraživanja koja su kroz to vrijeme realizirana na fakultetu, omogućila su visok ugled i kineziološkoj znanosti i Kineziološkom fakultetu. Ipak, fakultet se u novije vrijeme okreće novim trendovima u organizaciji znanstvenog rada. Osim 13 znanstvenih projekata koje financira MZOŠ, naša orijentacija za budućnost jesu međunarodni projekti, javno-privatno i javno-javno partnerstvo. Projekt o kojem smo govorili pripada javno-javnom partnerstvu. Nadamo se da ćemo se ovim projektom predstaviti u pozitivnom znanstvenom svjetlu, opravdati povjerenje koja nam daju MORH i IROS te dati velik doprinos unapređenju djelatnosti hrvatskih profesionalnih vojnika. ■

Načelnik GS OS-a general zbora Josip Lucić, predsjednik Savjeta znanstvenog projekta "Istraživanje ljudskih resursa i potencijala"

Zamoljen da za Hrvatski vojnika prokomentira potrebu pokretanja i značajne tog znanstvenog projekta za MO i OS, general Lucić je istaknuo kako smo tijekom stvaranja Hrvatske vojske prepoznali sve "pozitivne momente koji proizlaze iz mladosti i tjelesne spremnosti, ali i sve negativne pojave koje proizlaze iz nekretanja, smanjenih tjelesnih sposobnosti, velikog povećavanja broja osoba na bolovanju, visoke smrtnosti uzrokovane poremećajem krvotoknog i ugrozama srčanog sustava. Upravo smo na temelju svih tih spoznaja donijeli odluku pristupiti istraživačkom projektu kojemu je cilj istražiti ljudske resurse i potencijale OS-a, kako bismo mogli na znanstvenim načelima postaviti budući razvoj naših OS." Prema riječima generala Lucića, provođenjem ovog znanstvenog istraživanja postići će se višestruki pozitivni učinci. "Ovo nije jednokratno istraživanje. Ono će trajati nekoliko godina i tijekom njega moramo doći do spoznaje koje su zahtjevane sposobnosti pripadnika OS-a ovisno o godinama starosti, spolu i pripadnosti postrojbi. Na taj način bismo mogli smanjiti ulazne troškove u stvaranju naše vojske, a što je posebno važno, smanjili bismo goleme troškove koji proizlaze iz narušenog zdravlja ili brzo nastupajućih invalidnosti", kazao je general Lucić i istaknuo važnost projekta i za naše sudjelovanje u mirovnim operacijama u kojima je izdržljivost u znatnoj mjeri ovisna o tjelesnoj i psihičkoj sposobnosti. "Dugoročno gledano ovaj projekt će donijeti velike koristi. Svake godine ćemo dobivati parcijalne rezultate kojima ćemo se moći koristiti u selekciji novih vojnika i održavanju sposobnosti postojećih. Namjera nam je stvoriti opću kulturu tjelesnog vježbanja i imati zdravu mladu, srednju i stariju populaciju pripadnika MO-a i OS-a. To će pouzdano znatno utjecati na ukupnu djelatnost i sposobnost naše organizacije. Kroz taj projekt će se u isto vrijeme školovati i dio naših djelatnika za, primjerice, instruktore, predavače, mjerioce ili znanstvene istraživače".

Znanstvena istraživanja u Oružanim snagama neće stati na tom projektu. "Na isti način surađivat ćemo i s drugim fakultetima, primjerice elektrotehnikom, strojarstva i nekim drugima kako bismo istraživali naš tehnički potencijal, našu tehnološku razinu. Vojsku čini ljudski potencijal, raspoloživa materijalna dobra kao zgrade, poligoni te oružani sustavi, ali između toga postoji još nešto. Postoji znanje, raspoložive količine znanja. Naš je interes znatno utjecati na povećavanje ukupnih znanja na temelju kojih je moguće maksimalno racionalno iskoristiti raspoloživ ljudski potencijal u postizanju zadataka koje mora ostvariti, a isto tako racionalno i djelatno koristiti se tehničkim sustavima koji su nam na raspolaganju s osloncem na tehničke fakultete", zaključio je načelnik GS OS-a general zbora Josip Lucić.

Posjet ministra obrane SR Njemačke

snimio Tomislav BRANDT

Izaslanstvo Ministarstva obrane RH predvođeno ministrom obrane Berislavom Rončevićem sastalo se 29. kolovoza u MORH-u s izaslanstvom Ministarstva obrane Savezne Republike Njemačke predvođeno ministrom obrane Franzom Josefom Jungom koje je boravilo u dvodnevnom službenom posjetu Republici Hrvatskoj.

Nakon sastanka dvojica ministara dala su izjave hrvatskim i njemačkim novinarima koji su bili u pratnji njemačkog izaslanstva. Ministar Rončević je kazao kako je sa svojim njemačkim kolegom razgovarao o hrvatskim integracijskim ambicijama, zajednič-

ke ocijenjena vrlo dobrom i sadržajnom. Istaknuo je kako smo dobili potvrdu njemačke potpore za naše članstvo u euroatlantskim integracijama i kako je njemačka strana vrlo zadovoljna reformama koje Hrvatska provodi u obrambenom i sigurnosnom području. Njemački ministar obrane Franz Josef Jung je istaknuo kako će Njemačka i dalje podupirati nastojanja Hrvatske za pristupanje euroatlantskim integracijama. "Proces reformi kojima smo ovdje svjedoci vrlo je uzoran i Hrvatska zavređuje europsku perspektivu", kazao je. Istaknuo je i dobru suradnju hrvatskih i njemačkih

postrojbi u misiji ISAF u Afganistanu i dodao kako se zajednički nalazimo "na dobrom putu da i u toj regiji osiguramo stabilnost i dugoročni mir".

Na pitanje njemačkog novinara zašto Hrvatska želi ući u NATO, ministar Rončević je odgovorio: "Želimo ući u NATO jer je to dugoročno najisplativija životna polica osiguranja i Republike Hrvatske i svih naših građana. Apolutno najprihvatljiviji model, dugoročno najracionalnije korištenje financijskih sredstava za zadržavanje i podizanje razine obrambenih sposobnosti. Zbog toga smo mi već danas postavljene i organizirane kao da smo članica NATO-a". Služba za odnose s javnošću i informiranje MORH-a je za njemačke novinare koji su bili u pratnji izaslanstva organizirala dvije prezentacije, o Dugoročnom planu razvoja OSRH i o sudjelovanju naših pripadnika u međunarodnim mirovnim misijama. Prezentacije su održali pukovnik Ante Zelić i brigadir Neven Cugelj.

Leida PARLOV

Potpisan Sporazum o korištenju vojnih brodova za podvodna istraživanja

Ministar obrane Berislav Rončević i ministar kulture Božo Biškupić potpisali su 29. kolovoza u Ministarstvu kulture Sporazum o korištenju brodova Ministarstva obrane za potrebe istraživanja i edukacije podvodnih arheologa.

Potpisivanjem tog Sporazuma Ministarstvu kulture omogućeno je korištenje brodova MORH-a za izvođenje arheoloških istraživanja koja će provoditi Međunarodni centar za podvodnu arheologiju Hrvatskog restauratorskog zavoda. "Sporazum koji smo danas potpisali u skladu je s novim funkcijama hrvatskih Oružanih snaga. One nisu samo obrambeno-borbene već imaju i funkciju potpore civilnim institucijama i u zaštiti drugih vrijednosti. Zaštita prirodne baštine, u ovom slučaju podmorja, zaštita hrvatske kulturne baštine u smislu podvodne arheologije je prevažna da MORH to ne bi znao prepoznati i ne bi pružio potporu Ministarstvu kulture", kazao je ministar Rončević. Istaknuo je i kako će se suradnja predviđena Sporazumom odvijati u sklopu redovnih zadaća HRM-a, a na taj način znatno će se smanjiti troškovi provedbe podmorskih arheoloških istraživanja. U osnovni program je uključeno sedam brodova HRM-a, među kojima je i mali lovac mina. Ministar Rončević je napomenuo i da će, iako to nije regulirano Sporazumom, ukoliko tijekom svojih redovnih vježbovnih aktivnosti ronici Hrvatske vojske uoče neke nove lokalitete o tome izvijestiti Ministarstvo kultu-

snimio Davor KIRIN

re. Suradnju s Ministarstvom kulture ministar Rončević je ocijenio vrlo dobrom i plodonosnom, a posebno je istaknuo pomoć koju to Ministarstvo pruža MORH-u u uspostavi Memorijalnog-informacijsko-dokumentacijskog centra Domovinskog rata u Vukovaru.

Centar za podvodnu arheologiju, prema riječima ministra Biškupića, bit će jedan od najopremljenijih takvih centara na Sredozemlju, a Ministarstvo kulture će učiniti sve, uz pomoć MORH-a, da to bude Centar koji će u prvom redu koristiti hrvatskim arheolozima i istraživanju Jadrana, ali biti i edukativno mjesto gdje će se obrazovati kadrovi za podvodnu arheologiju iz zemalja sredozemnog okruženja.

Leida PARLOV

Vjerodostojnost u ispunjavanju ciljeva

Hrvatska je na svojem putu prema punopravnom članstvu u Sjevernoatlantskom savezu pokazala kako je čvrsto opredijeljena za izgradnju suvremenog, demokratskog društva okrenutog suradnji, ali prije svega nastojanju osiguranja sigurnosti i blagostanja za svakog svoga građanina

— Dražen JONJIC —

Proces hrvatskog približavanja NATO-u odvijao se u dva temeljna oblika. Prije svega to je program Partnerstva za mir, koji je Republici Hrvatskoj, posebno Oružanim snagama RH poslužio kao mehanizam, okvir široke suradnje sa Savezom. Ulazak u program Partnerstva za mir bio je i prvi korak u doprinosu kolektivnoj sigurnosti. Ulaskom u Partnerstvo i Euroatlantsko partnersko vijeće Hrvatskoj se pružila mogućnost aktivnog i konstruktivnog sudjelovanja. Treba napomenuti bitni alat Partnerstva - Proces planiranja i računanja (PARP) putem kojega su Hrvatska i Sjevernoatlantski savez modelirali Partnerske ciljeve u skladu s hrvatskim individualnim interesima. PARP je važan mehanizam koji pomaže cjelovite reforme obrambenog sustava. Odvija se u dvogodišnjim ciklusima. Implementacijom Partnerskih ciljeva Hrvatska je razvijala sposobnosti zajedničkog djelovanja sa saveznicama u humanitarnim i mirovnim misijama pod vodstvom NATO-a. Pruža iznimno važan uvid u proces planiranja snaga. Tijekom 2006. godine Republika Hrvatska je prihvatila novi paket Partnerskih ciljeva, kojih je sada 44. Oni se podudaraju s razinama ambicija iskazanih u Strateškom pregledu obrane i Dugoročnom planu razvoja OSRH. Posebnost PARP-a je što izravno utječe na hrvatski Individualni partnerski program. Iz godine u godinu Hrvatska uspješno implementira preuzete ciljeve, a razina suradnje s NATO-om je intenzivna, posebno sa Združenim zapovjedništvom NA-

TO-a u Napulju i NATO-školom u Oberammergau.

Drugi oblik hrvatskog približavanja Sjevernoatlantskom savezu je Akcijski plan za članstvo. Ovaj model je pokrenut na savezničkom sa-

Tijekom 2006. godine Republika Hrvatska je prihvatila novi paket Partnerskih ciljeva, kojih je sada 44. Oni se podudaraju s razinama ambicija iskazanih u Strateškom pregledu obrane i Dugoročnom planu razvoja OSRH. Posebnost PARP-a je što izravno utječe na hrvatski Individualni partnerski program. Iz godine u godinu Hrvatska uspješno implementira preuzete ciljeve, a razina suradnje s NATO-om je intenzivna, posebno sa Združenim zapovjedništvom NATO-a u Napulju i NATO-školom u Oberammergau

mitu u Washingtonu 1999. godine kako bi pomogao zemljama aspirantima za članstvo u što bržim i što kvalitetnijim pripremama u ostvarivanju ciljeva vezanih za članstvo. Premda sam po sebi Akcijski plan za članstvo nije jamstvo budućeg

članstva, iskustva posljednjeg velikog širenja Saveza govore nam kako predstavlja jasan signal. Činjenica je kako bi neostvarivanje Akcijskog plana za članstvo vrlo ozbiljno naštetilo zemlji aspirantici. Članice Akcijskog plana za članstvo izrađuju Godišnji nacionalni program, u kojem se deklariraju ciljevi, mjere i rokovi ostvarivanja. U rujnu 2006. godine Vlada Republike Hrvatske je usvojila i dostavila Godišnji nacionalni program 2006-2007, čime je započeo peti ciklus hrvatskog sudjelovanja u Akcijskom planu za članstvo. Koliko je Hrvatska ozbiljan partner i kako Savez ozbiljno računa na Hrvatsku kao buduću članicu potvrđuje deklaracija iz Rige. Rezultat je to dosljedne, ozbiljne i kompetentne implementacije vlastitih planova. Postoje mnoga područja djelovanja Saveza u kojima već sada Hrvatska djeluje kao punopravna članica. To se posebno odnosi na vrlo konstruktivnu hrvatsku suradnju u regiji, gdje svojim aktivnostima sudjeluje u izgradnji povjerenja i stabilnosti. Od 2004. godine Hrvatska aktivno sudjeluje u programima suradnje Saveza sa Srbijom i Crnom Gorom, a s Velikom Britanijom i Nizozemskom kao suvoditeljica sudjeluje u programu reintegracije viška vojnog osoblja u Bosni i Hercegovini.

Hrvatska je na svojem putu prema punopravnom članstvu u Sjevernoatlantskom savezu pokazala kako je čvrsto opredijeljena za izgradnju suvremenog, demokratskog društva okrenutog suradnji, ali prije svega nastojanju osiguranja sigurnosti i blagostanja za svakog svoga građanina. ■

Prva inspekcija

Došlo je vrijeme i za prvi službeni izlazak iz kampa Naqoura. Svrha izlaska je bila inspekcija kineske bolnice u sektoru Istok...

Napisao i snimio bojn timer Frano TOKIĆ

Nakon što sam prikupio sve potrebne potpise od UN administracije vezane uz moj *Check in* i položio UN vozački ispit, došlo je vrijeme i za prvi službeni izlazak iz kampa Naqoura. Svrha izlaska je bila inspekcija kineske bolnice u sektoru Istok. Cjelina u kojoj radim, COE Unit (Contingent Owned Equipment) je kao i mirovna misija UNIFIL podijeljena na dva dijela, Istok i Zapad.

kontrolne točke Libanonske vojske (LAF) ojačane tenkovima T-55 ruske proizvodnje i starim oklopnim vozilima američke proizvodnje.

Uz cestu je mnogo novih velikih kuća sazidanih od betonskih blokova. Sve su goleme i pretpostavljam da ih grade za obitelji koje imaju najmanje desetoro djece. Kuće su im razbacane po brdašcima, tako da si svatko mora graditi i prilaznu cestu. Sudeći po tim

velikim kućama nitko ne bi rekao da se u ovoj zemlji gotovo neprestano ratuje i razara.

Nakon dva sata krivudave ceste s dosta rupa stigli smo do kampa Servantes u kojem većinu čine pripadnici španjolskog kontingenta. Uz Španjolce i Kineze tu su još i Poljaci i Indonezijci. Kinesku bolnicu i njezinu opremu brzo smo pregledali, a mene su

Kinezi odmah zamolili da se slikamo, jer nikad nisu vidjeli vojnika ili časnika iz Hrvatske. Točnije nitko od njih nije ni čuo za Hrvatsku. Odmah su mi htjeli zaplijeniti hrvatsku zastavicu s ramena, ali im nisam dao jer su mi već u kampu Naqoura drugi skupljači rijetkih vojnih oznaka uzeli gotovo sve. Tako je to kad si sam u tuđini i iz male zemlje. Svima si zanimljiv. Čudna mi je ta situacija. Stvarno ću početi nositi sa sobom kartu Europe da ljudima mogu pokazati odakle potječem. Kad nam je na pripremi prije odlaska u mirovnu misiju pomoćnik ministra obrane Pokazao kako ćemo biti hrvatski vele-

poslanici, nisam ni slutio da će to poprimiti takve razmjere. Svakog dana bar desetorici ljudi objašnjavam gdje je Hrvatska i tko smo mi.

Ručak je čarobna riječ u životu vojnika. UN troši po vojniku 2,80 dolara za sva tri obroka. No, na sreću, Španjolci imaju svoju vlastitu kuhinju, pa svojim vojnicima osiguravaju obroke kao da su u Španjolskoj. Kako smo bili gosti u njihovom kampu, odlučili smo isprobati njihovu hranu. U vojnom restoranu imaju sve što im srce poželi, uključujući više vrsta glavnih jela, salate, voće, sladolede, pudinge, sokove, pa i pivo i vino. Svijet je stvarno mali. Kad sam ušao u menzu jedan mali kuhar u crnoj odori počeo je psovati na hrvatskom. To je bio španjolski kuhar Carlos kojega sam sreo u Kabulu. Čovjek me odmah prepoznao, sva sreća da nas Hrvata nema mnogo pa nas ljudi lako zapamte. Carlos je bio sretan kao malo dijete što me je ponovno sreo. Svima oko sebe je pričao da smo 2003. i 2005. godine bili zajedno u Kabulu. Pozvao me na ručak kad god mogu doći. Malo sam se pomučio da mu objasnim kako sam u Naqouri i kako to na moju žalost neće biti lako izvesti.

Povratak u Naqouru istom cestom bio je malo nesigurniji jer je natrag vozio Charles iz Zimababvea. U Zimbabveu voze za nas s pogrešne strane ceste, kao Englezi po lijevoj strani, a Charles nam je usput rekao kako su njihove ceste u boljem stanju od libanonskih. Ezedor koji u usporedbi sa Charlesom vozi kao vozač Formule 1 stalno je poskakivao na sjedalu i trzao se jer je mislio da će nas Charles slupati. No stigli smo u kamp Naqoura na vrijeme, jer civili rade do 16 sati i odlaze svojim kućama u Tir i Bejrut. Zadaća je obavljena. Svi su zadovoljni. UN civili idu kući svojim obiteljima, a ja na kavu i sladoled u Italbar s kolegom iz Slovenije. ■

Inspeksijski tim

Inspekcija u tijeku

Budući da pripadam inspeksijskom timu Istok, krenuo sam s još dvojicom kolega iz COE Unit 9. kolovoza u smjeru kineske bolnice. Vođa tima za inspekciju sektora Istok je Charles Nhlamba, bivši časnik vojske Zimababvea. Posljednjih pet godina Charles radi kao civilna osoba zaposlena pri UN-u. Drugi civil u timu je Ezedor Makhoul iz Libanona, kršćanin Maronit. Ezedor je rođen unutar Blue line (plave linije) koja razdvaja Izrelce i Hezbolah.

Vozili smo se oko dva sata krajolikom koji neodoljivo podsjeća na našu Dalmaciju. Uz cijeli put koji vijuga libanonskim brdašcima razasute su

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
SLUŽBA ZA ODNOS E S JAVNOŠĆU
I INFORMIRANJE**

**raspisuje:
INTERNI NATJEČAJ**

za prijam na mjesto **stručnog savjetnika za medije** u Odjelu za informiranje i odnose s javnošću

Uvjeti:

- VSS
- društveni smjer
- znanje jednog svjetskog jezika
- DSI
- radni staž u struci 5 godina

Rok za podnošenje prijava je **14 dana** od objave. Prijave slati na adresu: Služba za odnose s javnošću i informiranje, Stančićeva 6, 10000 Zagreb.

Za sve dodatne informacije javiti se na telefon **4567-958**.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
SLUŽBA ZA ODNOS E S JAVNOŠĆU
I INFORMIRANJE**

**raspisuje:
INTERNI NATJEČAJ**

za prijam na mjesto **stručnog savjetnika** u Odjelu hrvatskih vojnih glasila

Uvjeti:

- VSS
- društveni smjer
- DSI
- radni staž u struci 5 godina

Rok za podnošenje prijava je **14 dana** od objave. Prijave slati na adresu: Služba za odnose s javnošću i informiranje - Odjel hrvatskih vojnih glasila, Stančićeva 6, 10000 Zagreb.

Za sve dodatne informacije javiti se na telefon **3784-939** ili **4567-431**.

Uključite se u dobrotvornu akciju za stradale u helikopterskoj nesreći

Nastavlja se dobrovoljna akcija prikupljanja humanitarne pomoći za obitelji tragično nastradalih djelatnika u nesrećama u Vukovaru 9. srpnja, narednice Ljubice Perišić, skupnika Vjekoslava Ljubi i stožernog narednika Juraja Ruškača i 15. lipnja u Zadru namještenika Željka Vrkića.

Akcija je počela 25. srpnja prikupljanjem novčanih sredstava jednokratnom uskratom u iznosu 1% od plaće na temelju pojedinačne izjave o suglasnosti i uplatom na žiroračun koji je otvoren za tu namjenu.

Rok za uključivanje u navedenu akciju produžen je do 30. rujna 2007.

Apeliramo na čelnike svih ustrojbenih cjelina Ministarstva obrane, Glavnog stožera i Oružanih snaga RH da upoznaju svoje djelatnike s navedenom akcijom kako bi se svojim dobrovoljnim prilogom uključili u taj čin kolegijalne solidarnosti s obiteljima stradalih.

Ispunjene izjave o suglasnosti djelatnika koji su voljni pružiti navedenu pomoć dostavljaju se nadležnom POF-u.

Informacija o visini prikupljenih sredstava bit će objavljena u vojnom glasilu Hrvatski vojnik, a ukupni iznos bit će podijeljen u četiri jednaka dijela.

(Ustrojbena cjelina)
Zagreb _____

IZJAVA

Kojom izjavljujem da sam suglasan-suglasna s jednomjesečnim izuzimanjem u iznosu 1% neto plaće, u svrhu humanitarne akcije prikupljanja novčanih sredstava za pomoć obiteljima tragično nastradalih djelatnika u nesrećama u Vukovaru i Zadru: narednice Ljubice Perišić, skupnika Vjekoslava Ljube, stožernog narednika Juraja Ruškača i namještenika Željka Vrkića.

(ime i prezime)

(vlastoručni potpis)

(MBG)

(lična plaće)

Održan treći sastanak Koordinacijskog odbora za organizaciju i provedbu NATO vježbe Noble Midas 07

Završne pripreme za Noble Midas 07

NATO-ova ponuda Republici Hrvatskoj da bude domaćinom veliko je priznanje našoj zemlji, ali i velika obveza u pogledu potpore NATO-u u provedbi vježbe

Napisao i snimio Drago KELEMEN

U Domu HV-a u Splitu održana je 29. kolovoza treća sjednica Koordinacijskog odbora za organizaciju i provedbu NATO vježbe Noble Midas 07 (NM 07). Koordinacijski odbor za Noble Midas 07 ustrojen je na temelju zapovijedi načelnika GS OSRH kao krovno upravljačko tijelo sa zadaćom praćenja aktivnosti u procesu planiranja i pripreme vježbe te koordinacije na najvišoj razini, uključujući suradnju s drugim ministarstvima i institucijama. Domaćin sjednice bio je zapovjednik HRM-a komodor Ante Urlič, a sjednici su nazočili čelnik Koordinacijskog odbora general pukovnik Slavko Barić, zamjenik načelnika GS OSRH, članovi Koordinacijskog

odbora: general pukovnik Mladen Kruljac, zapovjednik HKoV-a, brigadni general Vlado Bagarić, zapovjednik HRZ-a i PZO-a, načelnik ZzL-a, general bojnik Pavao Krpan, načelnik Uprave J-4 GS OSRH, brigadni general Mate Ostović, brigadni general Josip Stojković i drugi predstavnici MORH-a i OSRH.

Sjednici su nazočili i predstavnici drugih ministarstava i institucija za-

duženih za planiranje i provođenje pojedinih aktivnosti za uspješnu provedbu vježbe. Tema je bila rasprava o trenutačnim aktivnostima u procesu planiranja i zadaćama koje još treba odraditi prije početka vježbe. Nakon izlaganja čelnika Koordinacijskog odbora general pukovnika Slavka Barića, u kojemu je još jednom istaknuta iznimna važnost vježbe za Republiku Hrvatsku i skrb o zaštiti okoliša, slijedilo je izlaganje zapovjednika HRM-a komodora Ante Urliča. On je kazao kako je ovo dobra prilika za provjeru koncepta *Host Nation Support* i kako će troškovi vježbe, koji za Republiku Hrvatsku iznose oko 7,5 milijuna kuna, 80 %

Značenje vježbe za RH i OSRH:

- RH: prva ne-NATO članica domaćin NMS 07 - priznanje naših rezultata na putu u NATO
- Provjera funkcionalnosti Koncepta potpore zemlje domaćina (Host Nation Support)
 - Neprocjenjivo iskustvo za postrojbe OSRH i časnike na radu u NATO stožeru - Priprema za deklariranje snaga u NRF (NATO Response Force - NATO snage za brzo djelovanje)
 - Ugovori s civilnim institucijama - izravna korist hrvatskom gospodarstvu
 - Većina sredstava bit će refundirana putem fonda Varšavske inicijative (SAD)
 - Pokazatelj spremnosti ne samo OSRH, već i Republike Hrvatske u procesu pridruživanja NATO-u.
 - Vrijeme održavanja, lokacije, nositelji
 - Vrijeme održavanja: 1. - 12. listopada 2007.
 - Lokacije provedbe vježbe: srednji i južni Jadran, pb Lora, zb Divulje i Zemunik, vojni poligoni Eugen Kvaternik Slunj i Crvena zemlja Knin
 - Nositelj iz NATO-a: NATO Zapovjedništvo mornaričkih snaga u Napulju
 - Nositelj u RH: Hrvatska ratna mornarica

Ciljevi vježbe

- NATO:
- Postizanje interoperabilnosti na razini NOS-a

- Uvježbavanje definiranih NRF zadaća
- Ocjenjivanje borbene spremnosti stožera i postrojbi

OSRH:

- Intergranski i multinacionalni značaj vježbe - uvježbavanje združeno-kombiniranih međunarodnih operacija
- Uvježbavanje NATO procedura i NRF koncepta
- Priprema za ulazak u NRF
- Implementacija koncepta Host Nation Support
- Interoperabilnost: implementacija Partnerskih ciljeva u postrojbama sudionicima

Na što je stavljen naglasak u vježbi

- Poboljšanje interoperabilnosti na svim razinama (uključujući intergransku) u provedbi definiranih zadaća:
 - Evakuaciju civila, operacije humanitarnog obilježja
 - Operacije odgovora na krize
 - Potpora borbi protiv međunarodnog terorizma
 - Provođenje embarga
 - Razdvajanje snaga u sukobu
 - Amfibijske pomorske napadajne operacije
 - Uvježbavanje NATO-ova koncepta logističke potpore

Države sudionice sa snagama (12):

- Bugarska, Francuska, Njemačka, Grčka, Italija, Nizozemska,

■ Domaćin sjednice bio je zapovjednik HRM-a komodor Ante Urlić, a sjednici su nazočili čelnik Koordinacijskog odbora general pukovnik Slavko Barić, zamjenik načelnika GS OSRH kao i članovi Koordinacijskog odbora

biti vraćeni putem zaklade Varšavske inicijative, a velik je dio tih sredstava utrošen u obnavljanje infrastrukture i osposobljavanje objekata kojima će se poslije vježbe koristiti OSRH. Istaknuo je i kako će sve ostale zemlje koje sudjeluju na vježbi same snositi svoje troškove. O dosadašnjem tijeku priprema izvijestio je kapetan bojnog broda Marin Stošić koji je

nostima, kao i izvješća o spremnosti za provedbu vježbe po funkcionalnim područjima. U završnom obraćanju general Barić istaknuo je potrebu za što boljim informiranjem javnosti, po-

seбно na lokalnoj razini u područjima gdje će se vježba održavati.

Svrha vježbe Noble Midas 07 je uvježbavanje savezničkih, kako mornaričkih tako i združenih snaga u visokom stupnju spremnosti za uporabu u sklopu misija i zadaća NATO snaga za brzo djelovanje Sjevernoatlantskog saveza (NRF). U vježbi će sudjelovati mornaričke, zrakoplovne

i amfibijske snage NATO-a i postrojbe OSRH: brodovi i postrojbe Hrvatske ratne mornarice, kao i postrojbe Hrvatske kopnene vojske i Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane.

Vježba će se održati na području srednjeg i južnog Jadrana, na vojnim poligonima Slunj i Crvena zemlja te u zb Zemunik i Divulje od 1. do 12. listopada 2007. Republika Hrvatska prva je država koja nije članica NATO-a, a ponuđeno joj je domaćinstvo

i sudjelovanje u vježbi. NATO-ova ponuda Republici Hrvatskoj da bude domaćinom veliko je priznanje našoj zemlji, ali i velika obveza u pogledu potpore NATO-u u provedbi vježbe (Host Nation Support). ■

Norveška, Rumunjska, SAD, Španjolska, Turska, Velika Britanija

Države u statusu promatrača: Kanada, Albanija

NATO snage:

- Mornaričko-amfibijske snage: 40 brodova, šest podmornica (tri nuklearne - neće ulaziti u hrvatske teritorijalne vode)
- Zračne snage: 29 borbenih aviona, 23 helikoptera, 9 drugih zrakoplova (izvidanje, protuelekt. borba)
- Kopnene snage: mornaričko pješništvo u sastavu amfibijsko-desantnih snaga (talijanski, turski, grčki i španjolski marinci - oko 750)
- Specijalne postrojbe - oko 50
- oko 8000 sudionika

Baziranje NATO brodova i podmornica

- Split : pb Lora, Sjeverna luka, sidrište
- Bakar i Rijeka
- Dubrovnik (Gruž)

Napomena: tri nizozemska broda baziraju se u Veneciji, tri nuklearne podmornice u međunarodnim vodama

Snage HRM-a:

- 10 brodova: dvije raketne topovnjače - RTOP, dva ophodna broda - OB, dva desantno-jurišna broda - DJB, desantni brod minipolagač - DBM, brod spasilac - BS, lovac mina - LM, lučki remorker - LR

- Modul pomorskih diverzanata
- Tri-četiri protuminska ronionca
- Dva mobilna obalna lansera
- Institut pomorske medicine

Snage HRZ i PZO:

- Dva MiG-21; četiri helikoptera Mi-8 MTV1, četiri aviona PC-9

Snage HKoV-a:

- pješačka satnija

Faze vježbe:

- Dolazak snaga i priprema za vježbu: 27.- 30. rujna
- I. faza: Uvježbavanje integracije snaga (FIT): 1.- 6. listopada
- II. faza: Taktička vježba: 7. - 12. listopada
- Raščlamba vježbe i inicijalno izvješće: do 21. listopada 2007.

Scenarij vježbe

Tijekom vježbe uvježbavat će se NRF postrojbe NATO-a za potrebe sudjelovanja u mirovnim operacijama diljem svijeta.

Vježba se provodi prema izmišljenom i detaljno razrađenom scenariju koji ni u jednom dijelu nema dodirnih točaka sa stvarnim događajima bilo gdje u svijetu. Izrađen je samo za potrebe vježbe Noble Midas 07 i u potpunosti je u potpori obučnih ciljeva vježbe.

MAKS 2007

U skladu s progresivnom dinamikom MAKS 2007 je potvrdio svoj status velesile među aeromitinzima...

Napisao i snimio Danijel VUKOVIĆ

Kao što je već običaj svake neparne godine, i ove je od 21. do 26. kolovoza održan međunarodni sajam zrakoplovne i svemirske tehnike MAKS 2007 (Međunarodni Aviacioni Kosmički Salon). Tradicija održavanja sajma počinje 1992. godine kad je prvi put organizirana manifestacija tog tipa na području bivšeg Sovjetskog Saveza. Mosae-roshow je ugostio više od 200 tvrtki za proizvodnju zrakoplovne tehnike, naoružanja i opreme, na stajanci se nalazilo 114 zrakoplova, a 300 000 posjetitelja je uživalo u programu neobične petodnevne zrakoplovne manifestacije.

Službeno ime MAKS sajam nosi od 1993. godine i otad se održava svake druge (neparne) godine. Zbog toga što se održava u Rusiji i što na njemu sudjeluju isključivo letjelice ruske proizvodnje, ubrzo je postao atraktivnom zrakoplovnom priredbom. Prava ekspanzija popularnosti sajma potvrđena je 2001. godine kad ga je posjetilo oko milijun ljudi, svaki dan je letjelo 50-ak zrakoplova, a u svakodnevnom letačkom programu sudjelovale su akrobatske skupine Ruski vitezovi na Su-27, Striži na MiG-ovima 29 i Rusi na L-39 Albatros. Prvi put na MAKS-u sudjeluju i zrakoplovi iz drugih država, a prvi put i strani avion sudjeluje u letačkom programu (Mirage F-1AZ). MAKS se održava u aviogradu koji nosi ime po Nikolaju Egoroviču Žukov-

skom, najistaknutijem i najvažnijem ruskom aerodinamičaru kojega nazivaju i ocem ruskog zrakoplovstva. Prefiks aviograd nosi s pravom jer se u njemu nalaze sve važnije institucije koje su sudjelovale u stvaranju ruskih civilnih i vojnih zrakoplova. Centralni aerodinamički i hidrodinamički institut (CAGI) i Letački ispitni centar (LII im. M. M. Gromov) glavne su stručne institucije koje su dugo bile označene najvišim stupnjem vojne tajnosti. Danas je situacija ipak nešto drukčija ...

Velesila među aeromitinzima

MAKS 2007 je u skladu sa spomenutom progresivnom dinamikom potvrdio svoj status velesile među aeromitinzima, a uz bogati je zrakoplovni statički i letački program predstavio i nekoliko noviteta. Organizira ga ruska državna agencija za izvoz naoružanja i vojne opreme Rosoboronekport, čiji je prepoznatljiv logo oslikan na Zeppelinu kružio nad izložbenom površinom. Službeno ga je otvorio ruski predsjednik Vladimir Putin, a na konferenciji za novinare izjavio je kako je MAKS iz "običnog" zrakoplovnog sajma izrastao u manifestaciju na kojoj se održavaju brojni seminari, akademski stručni skupovi, konferencije, skupovi stručnjaka.

Održavaju se skupovi na kojima se raspravlja o budućim zrakoplovnim projektima, kao i o istraživanju svemirskog prostora. Tako je u jednom od *chaleta* predstavljen koncept i strategija novoustrojene združene tvrtke United Aircraft Corporation (UAC). Tvrtka će ujedinjavati vodeće ruske proizvođače civilnih i vojnih zrakoplova i zrakoplovne tehnike, pa će se kao takva predstavljati na svjetskoj zrakoplovnoj sceni. Po riječima Alexeya Fedorova, predsjednika UAC-a, tvrtka nastavlja s radom na zrakoplovima koji su trenutačno u proizvodnji, uključujući i Suhojev projekt civilnog aviona Superjet 100 koji će se uskoro pojaviti na tržištu, kao i novu verziju putničkog aviona Iljušin Il-96-400. Spomenuo je i najavio modernizaciju aviona Tupolev Tu-204 koji će biti opremljen novom opremom, a u tijeku su pregovori s tvrtkama o opremanju novim motorima. Modernizirana inačica bit će predstavljena 2010. godine i nosit će oznaku Tu-204SM, a konkurirat će Boeingu 737 i Airbusu A320. Najavljuje se i novi projekt aviona strelastog oblika srednjeg doleta MS-21, u čijoj će izradi biti primijenjena najnovija tehnološka dostignuća u obradi kompozitnih materijala, titana i novih aluminijskih legura.

Tvrtka ANTK Antonov iz Ukrajine potpisala je ugovor s tvrtkom Novosibirsk Production Enterprise za program modernizacije i implementacije avio-

na Antonov An-38, kao i za proizvodnju novih primjeraka. Do 2015. godine očekuje se kako će ruski zračni prijevoznici u svojim flotama imati 130 aviona An-38-100. Tvrtka OAO NPO Saturn je objavila kako je spremna početi s ispitivanjem novog motora D-30KP-3 Burlak u listopadu ove godine. Ona je na statičkom dijelu izložbe prvi put pokazala spomenuti motor montiran na lijevom polukrilu transportnog aviona Il-76LL (Letajušćaja Laboratorija). Zamjenom postojećih motora D-30KP-2 mnogo naprednijim D-30KP-3 omogućit će uporabu Il-76 svugdje u svijetu. Novi motori su u skladu sa strogim pravilima, imaju potisak od 130 kN, dok im je potrošnja goriva manja za 10%.

Između tvrtki Volga-Dnepr Group, OAO Motor Sich i ANTK Antonov potpisan je ugovor o serijskoj proizvodnji transportnog aviona Antonov An-124-100. Prvi korak u proizvodnji je razvoj napredne inačice An-124-100M-150 koja može ponijeti do 150 tona korisnog tereta. Tvrtka Motor Sich će razviti modificiranu inačicu motora D-18T posebno za taj avion.

U statičkom programu (stajanci) na MAKS-u 2007 dominirali su zrakoplovi svih renomiranih ruskih zrakoplovnih proizvođača. Ono što je vrijedno spomenuti su noviteti koji su debitirali na ovogodišnjem MAKS-u. Helikopterska tvrtka Mill predstavila se svojim inačicama helikoptera Mi-171Š i Mi-171VIP (oznaku 171 rabe helikopteri proizvedeni u zrakoplovnom zavodu u Ulan-Udeu, a Mi-17 primjerci gotovo identičnog helikoptera proizvedenog u tvrtki Kazan helicopters). Inačica Mi-171Š predstavlja transportno-borbeni helikopter (Šturmovik) kakvi bi se trebali uskoro naći u redovima HRZ-a i PZO-a.

Na odjelu tvrtke Suhoj predstavljena je nova inačica lovca

Su-35 koja se u mnogo detalja razlikuje od prvobitne inačice. Na novinarskoj konferenciji Mikhail Pogosian, generalni direktor tvrtke Suhoi izjavio je kako je "novi" Su-35 opremljen najnovijom avionikom ruske proizvodnje - u avion je ugrađen integrirani upravljački sustav (Integrated Control System) koji ujedinjuje uloge uređaja RCS (Remote Control System), ACS (Automatic Control System), RSS (Restricting Signal System), ASS (Air Signals System) i CWBCS (Chassis Wheel Braking Control System). Avion je opremljen radarom Irbis s faznom antenskom rešetkom koja omogućuje simultano djelovanje po osam zračnih ciljeva, a istodobno može detektirati i pratiti do 30 ciljeva. Trenutačno Su-35 predstavlja najsloženiji borbeni avion do usvajanja lovca 5. generacije PAK FA. Na ulazu na izložbu bio je izložen velik putnički avion Il-96-300 u VIP predsjedničkoj inačici. Nadzvučni putnički avion Tupolev Tu-144, na zapadu poznat i kao konkordski, također je bio izložen, a bitno je napomenuti da izložbeni primjerak predstavlja posljednji avion tog tipa.

Desetosatni letački program

Letački program na MAKS 2007 je nešto što svaki istinski zrakoplovac mora vidjeti. Tijekom posljednja dva dana održavan je gotovo 10-satni letački program. Budući da svake godine na MAKSu gostuje sve više predstavnika zrakoplovstava iz stranih zemalja, u letačkom programu su ovaj put bili zastupljeni i avioni zapadnog podrijetla. Program je počeo nastupom predstavni-ka iz Le-

tajušćeg Isledovatel'skog Instituta na Su-30. Popularne Suške su se predstavile i modelima Su-32, moderniziranim inačicama Su-27 na kojima je letjela akrobatska skupina Ruski vitezovi, kao i akrobatskim avionom Su-26 kojim je upravljala višestruka svjetska prvakinja u akrobatskom letjenju Svetlana Kapanina.

Tvrtka RSK MiG je dominirala svojim predstavnicima MiG-29 u letačkom programu tijekom poslovnih dana. MiG-29OVT, MiG-29SMT, MiG-29M2, MiG-29K/KUB i MiG-35 predstavljaju najnovije i najnaprednije inačice diljem svijeta proslavljene 29-ke. Na ovogodišnjem MAKS-u debitirala je inačica MiG-29K/KUB.

Njegova izvozna inačica je bazirana na temeljnoj inačici MiG-29K, ali je nešto lakša kako bi se uspješno udovoljilo zahtjevima indijske ratne mornarice koja ih je naručila. Prema riječima glavnog konstruktora RSK MiG Nikolaja Nikitina, nekoliko je bitnijih promjena na novim inačicama MiG-29K: spremnici goriva smješteni su u leđnoj grbi i u LERX-ovima, dolet se može povećati opskrbom goriva u zraku jer je opremljen sustavom za nadopunu gorivom, uzgonske površine su povećane, poboljšan sustav krilo-zakrilce koji omogućava bolje karakteristike tijekom uzlijetanja i slijetanja. Inačica MiG-29OVT je debitirala na MAKS 2005., a riječ je o MiG-29 s vektoriziranom pogonskom skupinom koja mu omogućava izvođenje specifičnih manevara zbog kojih ga najavljuju kao mali Suhoj ili ruski balet na nebu. Oduševljenje se nije gasilo šest dana koliko aeromiting traje, ostala su sjećanja koja će ponovno pobuditi MAKS 2009... ■

Hibridni kamioni uskoro u prodaji

AMERIČKA tvrtke PACCAR, jedna od vodećih na području integracije hibridne dizel električne tehnologije, sklopila je ugovor s Eaton Corporation (također jednom od vodećih tvrtki na području hibridnih pogonskih sustava) o zajedničkom razvoju hibridnog pogonskog sustava za teška vozila. Taj bi se novi i inovativan pogonski sustav trebao najprije naći u prodaji na tržištu Sjeverne Amerike 2009. na kamionima Kenworth i Peterbilt.

Ugovor je nastavak već postojećeg partnerstva koje pokriva razvoj hibridnog pogonskog sustava za srednje kamione. Ta bi tehnologija trebala biti na tržištu već iduće godine.

Tvrtke rabe tzv. paralelni tip hibridnog pogona s automatiziranim

ručnim mjenjačem s električnim motorom/generatorom postavljenim iza automatskog kvačila, a prije kutije mjenjača. Jedna od značajki sustava je da može sačuvati energiju koja se generira kod kočenja i (inače propada) spremi je u baterije. Naknadno se ta energija može rabiti za povećanje performansi vozila, smanjenje potrošnje i onečišćenja.

Može se očekivati kako će pojava prvih serijskih hibridnih kamiona na civilnom tržištu ostaviti traga i na vojnom tržištu. Brojni taktički i vojni kamioni također su isprobava-

Business Wire

ni s hibridnim pogonskim sustavom, a može se očekivati kako bi se i oni uskoro mogli nabaviti i u hibridnoj inačici, što će pridonijeti manjoj potrošnji goriva i stvaranju potpuno novih sposobnosti koje dosadašnji kamioni nemaju.

M. PETROVIĆ

MAKS 2007

SAD-a, Njemačke, Francuske), veliku pozornost ove godine pobudila je Kina.

Ono po čemu će među ostalim ovogodišnji MAKS ostati upamćen je znatna ekspanzija ruske zrakoplovne in-

dustrije. Svjetsko tržište vojne zrakoplovne tehnike, koje je posljednjih godina također u velikoj ekspanziji, na godišnjoj razini "teži" između 25 i 27 milijardi dolara. Naravno da u takvoj situaciji ruska industrija nastoji izboriti što veći udio, pri čemu je tijekom ovogodišnjeg MAKS-a ruska agencija Rosoboronexport State Corporation (zaslužna za više od 90 % izvoza ruske vojne tehnike) uložila golem napor oko marketinške promidžbe ruske vojne zrakoplovne tehnike. Broj trgovinskih partnera Rosoboronexporta stalno raste, kao i obujam poslova dogovorenih za ruske proizvođače zrakoplova, za sljedeće razdoblje od pet do sedam godina. Samo tijekom ove godine Rosoboronexport je sklo-

pio poslove u vrijednosti od 2,5 milijardi dolara.

Ovogodišnji glavni aduti Rosoboronexporta na MAKS-u bili su borbeni avioni MiG-35, MiG-29K, Su-35, Su-32 i Jak-130. Kako bi njihova prezentacija bila što atraktivnija, organizatori su prvi put posjetiteljima priredili pravi *dogfight* u zraku koji su izvela četiri aviona Su-27. Uz to, Rosoboronexport je veliku pozornost posvetio ruskim protuzračnim sustavima, čija prodaja proteklih godina bilježi u prosjeku dvoznamenkasti rast (2004. 6%; 2006. 11%; 2007. 13%). Prema navodima Rosoboronexporta dosadašnje narudžbe protuzračnih sustava prelaze 5,2 milijarde dolara. Na ovogodišnjem MAKS-u potencijalnim naručiteljima najatraktivniji su bili izloženi protuzračni sustavi poput S-300PMU2 Favorit, S-300VM Antey-2500 (jedini sustav velikog dometa na svijetu koji je u stanju "poraziti" sve tipove zrakoplova), Buk-M2E, Tor-M1 (Tor-M2), Tun-guska-M1.

I. SKENDEROVIĆ

NAKON lipanjskog Le Bourgeta (47th International Paris Air Show - Le Bourget), ove godine drugi najveći i najvažniji međunarodni airshow i velesajam zrakoplovne tehnike i prateće industrije je moskovski MAKS 2007 (8th International Aviation & Space Salon "MAKS-2007"), održan od 21. do 26. kolovoza. Iako se sumiraju tek prvi rezultati održanog MAKS-a, sigurno je kako je on jedan od najvećih dosad održanih. U prilog tome kako je u odnosu na MAKS 2005 ovogodišnji za trećinu opsežniji, govore statistike poput: 787 izlagača iz 39 zemalja svijeta (od čega čak 540 ruskih izlagača), dok je više od 100 zemalja uputilo svoja službena izaslanstva. Uz dosadašnje glavne izlagače (Rusije,

Business Wire

Kompozitni Humvee

grama američke kopnene vojske (US Army) All Composite Military Vehicle, odnosno potpuno kompozitno vojno vozilo.

Prototip je načinjen kako bi se pokazalo kolike su uštede na masi vozila i izdržljivosti tijekom uporabe uz zadržavanje potrebne razine zaštite vojnika koje prevozi. Vozilo od kompozita je rezultat 18-mjesečnog istraživačkog rada u kojem su uz dvije spomenute tvrtke sudjelovali i ustanova TARDEC američke kopnene vojske te tvrtka AM General (proizvođač Humveeja).

U odnosu na klasični Humvee kompozitni je lakši oko 400 kilograma. Konstruktori smatraju kako se ta ušteda može korisno uporabiti za

postavljanje težeg i učinkovitijeg oklopa i druge opreme koja povećava stupanj zaštite vojnika.

Navode još jednu važnu stvar koju je kompozitni prototip pokazao, a to je mogućnost primjene naprednih kompozitnih materijala na postojećem tipu vozila. Time se otvara mogućnost znatnijeg i bržeg prodora naprednih materijala na već postojeća vozila, jer konstruktori smatraju kako nema potrebe čekati neke nove generacije vozila koje će se pojaviti za pet ili deset godina. Kompoziti se mogu, uz izvrsne rezultate, primijeniti na postojećim vozilima koja se proizvode i mogu biti dostupna za operativnu uporabu znatno ranije.

M. PETROVIĆ

AMERIČKE tvrtke TRI Composites (jedan od vodećih proizvođača velikih kompozitnih struktura) i Armor Holding (jedan od vodećih proizvođača oklopnih vozila i oklopnih sustava za zaštitu) predstavili su 20. srpnja prvi prototip lakog vozila Humvee načinjen u potpunosti od kompozita. Razvoj kompozitnog Humveeja odvija se u sklopu pro-

CH-47F ušao u operativnu uporabu

NAKON što je u lipnju prošle godine u javnosti službeno predstavljen prvi produkcijski primjerak transportnog helikoptera CH-47F, potkraj kolovoza ove godine predan je prvi primjerak tog helikoptera u operativnu uporabu. Prva postrojba američke vojske koja je primila helikopter CH-47F je poznata 101. zračno - jurišna divizija.

Riječ je o prvom od ukupno 452 helikoptera CH-47F koji će biti predani američkoj kopnenoj vojsci (US Army) u sklopu CHMP (Cargo Helicopter Modernization Program) programa modernizacije i opremanja. Taj program uključuje retrofit određenog broja starijih inačica Chinooka na standard CH-47F, odnosno novoprodukcione helikoptere. U američkoj kopnenoj vojsci veliku pozornost pridaju navedenom programu jer CH-47F za iduće višegodišnje razdoblje smatraju vrlo važnom transportnom platformom i vrlo važnim dijelom ukupnih transportnih potencijala. Uz to, vrlo važnim drže i to što će novom inačicom Chinooka znatno smanjiti ukupne operativne troškove helikoptera, uz

znatno veću iskoristivost pri različitim tipovima misija.

Specifikacije nove inačice Chinooka uključuju znatno poboljšanu, čvršću i izdržljiviju strukturu letjelice, proizvedenu suvremenom tehnologijom zahvaljujući kojoj se ona, za razliku od prijašnjih inačica, mogla izraditi u jednom sloju. Uz poboljšani zmaj letjelice, velika vrijednost novog Chinooka je nova suvremena CAAS (Common Avionics Architecture System) digitalna konfiguracija instrumentacije i avionike u pilotskoj kabini koju je isporučila tvrtka Rockwell Collins. U kabinu je ugrađen i DMD (Digital Map Display) prikaznik, novi podatkovni sustav za pohranjivanje prijeletnih parametara i svih relevantnih podataka tijekom obavljanja same misije. Tvrtka BAE Systems razvila je novi DAFCS (Digital Advanced Flight Control System) sustav upravljanja letjelicom za razliku od starog analognog sustava. I sigurnost letjelice u bor-

benom okružju podignuta je na višu razinu. Naime, integrirani su novi senzorski sustav za upozoravanje na protivničke projekte i novi sustav za izbacivanje IC mamaca, odnosno sustav za ometanje radarski navođenih projektila. Pogonsku skupinu čine dva Honeywellova motora T55-GA-714A svaki jakosti od po 4868 KS, pomoću kojih novi Chinook može postići brzinu od 290 km/h i ponijeti 21 016 funti "korisnog" tereta. Uz sustav za opskrbu gorivom u zraku (Robertson Aviation Extended Range Fuel System), helikopter CH-47F ima borbeni radijus veći od 600 kilometara.

I. SKENDEROVIĆ

Inovativni rukohvat

MODERNE operacije često vojnici dovode u tzv. bliske borbe, česte u urbanim uvjetima, gustim šumama, džungli. Brzo i precizno usmjerenje oružja prema opasnosti koja se pojavljuje iznenada i blizu je vrlo je važna mogućnost i ponekad znači razliku između života i smrti. Zato vojnici sve više na svoje puške instaliraju prednji vertikalni rukohvat pištoljskog tipa koji omogućava čvršći hvat i bolji nadzor oružja tijekom ciljanja i paljbe.

Ako su pak u situaciji da moraju precizno djelovati na većim udaljenostima (npr. kod borbe protiv snajperista u urbanom okruženju ili u uv-

jetima kad je mnogo civila na području borbe) i kod uporabe optičkog ciljnika rabe dvonožni oslonac koji stabilizira oružje i omogućava precizno ciljanje.

Kako se kod većine jurišnih pušaka prednji rukohvat i dvonožni oslonac montiraju na isti dio (ispod donje obloge cijevi) vojnici moraju birati koji će dio korisne opreme rabiti. No, tvrtka Tactical Supply nudi rješenje tog problema - rukohvat Grip Pod. Razvili su zanimljiv prednji pištoljski rukohvat Grip Pod koji u svojoj unutrašnjosti krije i sklopivi dvonožni oslonac. Tako vojnici imaju i rukohvat pogodan za blisku

borbu i dvonožni oslonac pogodan kod preciznog djelovanja na većim udaljenostima ili kod produženog paljbenog djelovanja. Dosad su vojska i ostale američke sigurnosne agencije naručile više od 300 000 Grip Podova.

M. PETROVIĆ

Patrolni brodovi povučeni iz operativne službe

AMERIČKA obalna straža povući će iz operativne službe osam nedavno obnovljenih patrolnih brodova zbog deformiranih trupova i drugih manjkavosti koje bi bilo preskupo popravljati. Odluka o odbacivanju osam 37,5 metara dugačkih patrolnih brodova klase Island u staro željezo, u potpunosti obnovljenih u razdoblju 2003.-2005., bila je posljednji udarac na program koji je prošao mnoge teškoće. U skladu s izjavama dužnosnika obalne straže cijena obnove patrolnih brodova iznosila je 87 milijuna dolara, dok neki podaci govore o čak 94 milijuna. Brodovi nikada nisu bili u potpunosti operativni, a njihove manjkavosti postale su središnja tema programa modernizacije američke

obalne straže nazvanog Deepwater. Odlučeno je kako će se nadoknaditi preostala vrijednost brodova, pa će sredstva biti preusmjerena u druge programe.

Prilikom nedavnog opsežnog pregleda i analize stanja brodova nije izdvojen nijedan glavni problem već čitav niz, u rasponu od izvijanja i pucanja vanjske oplata trupa do uvijanja i izbočenosti građevnih rebara, kao i ekscentričnosti propelerskih osovina. Procijenjeni radovi premašili bi iznos od 50 milijuna dolara. Pretpostavlja se kako je do trajnog oštećenja brodske strukture došlo zbog dodavanja novih težina nakon remonta za koje konstrukcija nije predviđena. Sva uporabljiva oprema uključujući elektroniku, senzore i osam gumenih čamaca s tvrdim dnom bit će uklonjena, pri čemu će se uštedjeti 30 milijuna dolara pri nabavi opreme za nove brodove.

Svih osam brodova obnovljeno je ugovorom o produljenju 49 postojećih patrolnih brodova duljine 33,5 na 37,5 metara. Projektom obnove

planirano je produljenje brodova, obnavljanje boje trupa, izmjena nadgrađa, nadogradnja krmene rampe, uređenje prostora za posadu te ugradnja elektroničke opreme. Obnova prvog patrolnog broda u klasi, USCG Matagorda, započela je 2003. promjenom više od 80 m² oplata trupa, što je bilo daleko više od predviđenog stanja. Nakon završene konverzije 2004., na prvoj plovidbi pojavila se pukotina duljine 15 cm na prednjem dijelu nadgrađa. Preostalih sedam brodova koji su prošli konverziju imalo je gotovo iste probleme, pa je početkom 2005. napušten plan konverzije brodova. Nadalje, pojavile su se manjkavosti na propelerskim osovinama, pri čemu brodovi nisu mogli ploviti na valovima većim od 2,5 metara. Pregledom broda u 2006. godini utvrđeno je kako ugrađena elektronika ne zadovoljava specifikacije obalne straže, pa je oprema za prijenos podataka osjetljiva na prisluškivanje.

Američka obalna straža planira izdati žuran poziv za ponudu projekta i gradnju novih patrolnih brodova, dok se prva dostava od 12 brodova očekuje početkom 2012. godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

Plovilo Talisman namijenjeno protuminskoj borbi

TVRTKA BAE Systems Underwater Systems predstavila je drugu generaciju autonomnog podvodnog plovila Talisman optimiziranog za zadaće protuminske borbe. Novo podvodno plovilo označeno je imenom Talisman M, a s pripadajućim operativnim paketom prvi put je prikazan javnosti potkraj ožujka ove godine na izložbi Ocean Business 2007 u Southamptonu. Unutar trupa smješten je BAE Systemsov daljinski upravljani minolovac za identifikaciju i neutralizaciju mina Archerfish za koji se tvrdi da ima mogućnost neutralizacije do četiri minska cilja u jednoj operaciji.

Program autonomnog podvodnog plovila Talisman privatni je pothvat korporacije BAE Systems sa svrhom istraživanja, razvoja i povećanja kapaciteta u području "inteligentne autonomije" a pokrenut je 2004. godine. Razvoj i proizvodnja prototipnog plovila, započela je nakon probnih ispitivanja sredinom 2005., manje od godinu dana nakon što je dobiveno korporativno odobrenje. Slijedom toga, Talisman se upotreb-

ljavao kao provjereni sustav koji pokazuje budućnost višenamjenskih bespilotnih podvodnih plovila i doprinos širokom rasponu zadaća u podmorju. Rezultati i pouka proizašla iz probnih ispitivanja i operativne službe primijenjena je na plovilo Talisman M. Odobrenje za razvoj druge generacije autonomnog podvodnog plovila potvrđeno je u prosincu 2006. s tim da novo plovilo bude dovršeno za samo četiri mjeseca. Ciljevi projekta bili su jednostavnost integracije platforme plovila i njegovog transporta, porinuća i povratka na matično plovilo. Dimenzije plovila Talisman M su smanjene kako bi se mogao smjestiti u istu kolijevku kao gumeni čamac s tvrdim dnom, a smanjena je masa ispod 1000 kg, bez žrtvovanja korisne nosivosti čiji omjer iznosi 2:1. Probna ispitivanja u vodi održana su tijekom svibnja i lipnja ove godine, nakon čega je uslijedila demonstracija plovila američkoj ratnoj mornarici. Talisman M može djelovati kao samostalan sustav za protuminsku borbu koji je moguće

zračno transportirati, ili može djelovati s brodova minolovaca. Nadalje, obavljene su sve radnje kako bi se Talisman M integrirao s NAUTIS-3 borbenim sustavom.

Velika pozornost posvećena je smanjenju troškova i poboljšanju inženjeringa izrade plovila. Umjesto konstrukcije trupa od ravnih panela upotrijebljenih kod prototipa, Talisman M ima zaobljenu trodijelnu oplatu koja je razvijena s tvrtkom Lola Composites kako bi se povećala hidrodinamička učinkovitost. Čvrstoća oplata i mala masa dobivena je uporabom kompozitnih materijala na bazi ugljičnih vlakana. Kako bi se postigla preciznost koju zahtijevaju zadaće protuminske borbe, ugrađeni su novi navigacijski i upravljački sustavi.

M. PTIĆ GRŽELJ

ALFS sonari ulaze u uporabu

INTEGRIRANJE nove generacije sonara kojima se opremaju mornarički helikopteri bilježi nove uspjehe. Tijekom kolovoza tvrtka Raytheon sklopila je ugovor s US Navy, vrijedan 15 milijuna dolara, na temelju kojega će isporučiti 3 ALFS sonarska sustava i ALFS primopredajni kontrolni modul. Sonarima će biti opremljeni američki mornarički helikopteri MH-60R, a postupak integriranja novog sustava bi trebao biti dovršen do proljeća 2009. godine.

Riječ je o tzv. *dipping* sonaru nove generacije AN/AQS-22 Airborne

Low-Frequency Sonar (ALFS) koji zajednički razvijaju tvrtke Raytheon Corp. i Thales Underwater Systems. Kao podlogu za razvoj ALFS sonara Thales Underwater Systems je osigurao poboljšanu inačicu FLASH (Folding Light Acoustic System for Helicopters) *dipping* sonara, koji su trenutačno u uporabi. Proces integriranja ALFS sonara predvodi američka ratna mornarica koja njima počinje opremiti svoje nove mornaričke helikoptere MH-60R. Njoj su se priključile i Francuska koja kani opremiti svoje helikoptere NH90 NFH, Norveška (NH90 NFH), Švedska (NH90 NFH), Ujedinjeni Arapski Emirati (Naval Cougar), Ujedinjeno Kraljevstvo (EH101 Merlin), te Njemačka (NH90 NFH).

Predviđeno je da AN/AQS-22 Airborne Low-Frequency Sonar primarno služi kao protupodmornički sonar koji će raditi na znatno nižim frekvencijama i s mnogo više snage nego dosadašnji *dipping* sonari. Imat će znatno veći doseg detekcije, prema određenim procjenama do četiri puta više u odnosu na postojeće sonare. Uz to, znatno je poboljšano lociranje, klasificiranje i praćenje podmornica, odnosno obrada podataka o okolišu spuštenog sonara i "uhvaćene" podvodne komunikacije.

Na temelju dosad sklopljenih ugovora, tvrtke Raytheon Corp. i Thales Underwater Systems će isporučiti minimalno 19 ALFS sonara navedenim zemljama, odnosno njihovim ratnim mornaricama.

I. SKENDEROVIĆ

Suvremeni protuoklopni vođeni projektili (I. dio)

Razvijeni kako bi uništavali tenkove i druga oklopna vozila, dalekometni protuoklopni vođeni projektili danas se pretežno rabe za uništavanje ciljeva kao što su bunker i tehnička infrastruktura

— Pripremio Siniša RADAKOVIĆ —

Tijekom operacija Enduring Freedom (Afganistan i neke druge države) i Iraqi Freedom američke oružane snage lansirale su više od 7000 Raytheonovih protutenkovskih vođenih projektila BGM-71 TOW (Tube launched, Optically tracked, Wire guided). Tijekom invazije na Irak (u ožujku 2003.) samo je pregršt TOW-ova lansirano na ciljeve kao što su tenkovi i oklopna vozila. Svi ostali uporabljeni su za netipične zadaće za protuoklopne projekte - uništavanje bunkera, fortifikacija zgrada i sličnog. Jedna uobičajena uporaba TOW-a u Iraku bila je u srpnju 2003. kad su pripad-

nici 101 Airborne Division lansirali čak deset tih projektila na "sigurnu kuću" u Mosulu u kojoj su se skrivali sinovi Sadama Huseina - Qusay i Uday. Američka vojska nije jedina koja svoje vođene protuoklopne projekte rabi za uništavanje netipičnih ciljeva. Tako izraelska vojska (Israel Defence Force) često svoje laserski vođene projekte Lockheed Martin Hellfire i optički vođene projekte Rafael Spike, koje lansiraju s jurišnih helikoptera, rabi za uništavanje zgrada i vozila u kojima se nalaze pripadnici terorističke skupine Hezbollah. Ironično je da su u novije vrijeme upravo pripadni-

ci Hezbollaha najintenzivnije rabili protuoklopne vođene projekte protiv tenkova i oklopnih vozila. To se dogodilo 2006. tijekom izraelske invazije na jug Libanona, tijekom koje se izraelska vojska sukobila s Hezbollahom. Pritom je Hezbollah masovno uporabio protuoklopne vođene projekte ruskog i kineskog podrijetla (dobivene od Sirije i Irana), a glavni su ciljevi bili izraelski tenkovi Merkava. Dio je lansirano na druge ciljeve kao što su helikopteri, pa čak i brodovi. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Indijske oružane snage

- pogled u budućnost (II.dio)

Igor KARNJUŠ

U prvom dijelu teksta pobliže smo opisali stanje indijske vojske i razvojne planove njezine ratne mornarice. U ovom ćemo više reći o indijskom ratnom zrakoplovstvu. Modernizacija ratnog zrakoplovstva uključuje nabavu skupocene kapitalne opreme čiji je radni vijek više od četiri desetljeća. Glavne značajke procesa kapitalnih nabava u prošlosti su bile sporo donošenje odluka i zamršenost procedura što je dovodilo do godina kašnjenja u razvoju i uvođenju aviona u operativnu uporabu. Dugoročni planovi indijskog ratnog zrakoplovstva, ali i oružanih snaga u cjelini temelje se na zahtjevima i potrebama koje se postavljaju pred indijsku državu i oružanu silu:

- Spremnost vođenja dugotrajnog sukoba na više bojišnica s Kinom uz malu vjerojatnost uporabe nuklearnog oružja.
- Spremnost za vođenje kratkog i intenzivnog sukoba s Pakistanom s

realnom mogućnošću da neprijatelj prvi uporabi nuklearno oružje.

- Spremnost za vođenje sukoba s oba potencijalna neprijatelja koji djeluju u zajedničkom pothvatu.
- Održavanje sposobnosti vođenja dugotrajnog sukoba niskog intenziteta u Kašmiru i drugim osjetljivim područjima u zemlji radi zaštite nacionalnih interesa.
- Razvoj i održavanje sposobnosti za brze strateške intervencije i demonstraciju moći u regiji, i to od tjesnaca Mallaca do središnje Azije i Zaljeva.
- Dominantna uloga u otklanjanju posljedica elementarnih nepogoda u području interesa.

Radi ostvarenja tih ciljeva Indija je odlučila jačati ratno zrakoplovstvo kako bi i u budućnosti ostala vodeća u regiji. Iako četvrto najsnažnije u svijetu, indijsko ratno zrakoplovstvo zabrinuto je da bi dugoročno moglo doći do iscrpljivanja snaga zbog sve veće starosti zračne flote i tehnološ-

kog zaostajanja. Kako bi zadržale kritičnu marginu prednosti, indijske zračne snage odlučile su kupiti 126 srednjih višenamjenskih borbenih aviona u programu M-MRCA, što bi indijsku državnu blagajnu moglo stajati i do devet milijardi dolara. Poticaj za provođenje tog programa bila je najava da će Pakistan dobiti 30 potpuno novih F-16 i modernizirati 32 aviona istog tipa starije generacije. Povrh toga pakistanske zračne snage planiraju se opremiti švedskim AEW&C (Airborne Early Warning and Control Aircraft) avionima, kao i najnovijim kineskim borbenim avionima J-10 i JF-17. Osim toga, neizvjesnost oko projekta razvoja indijskog LCA (Light Combat Aircraft - laki borbeni avion) Tejas aviona, znači i neizvjesnost programa zamjene zastarjele zračne flote MiG-ova 21. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Svjetski programi razvoja nuklearnih podmornica

— Pripremio Tomislav JANJIĆ —

Kad pogledamo sve svjetske programe nabave suvremenih podmornica, prvo što nam padne u oči je kako, unatoč tehnološkom napretku, samo šačica država može samostalno projektirati i izgraditi podmornice. Bez obzira je li riječ o klasičnim dizel-električnim ili nuklearnim pogonskim sustavima, podmornice zahtijevaju iznimno visoku tehnološku bazu, podjednako u strojarstvu, elektrotehnici, elektronici, kemiji itd. Gradnja tako složenih plovila zahtijeva i specifičnu opremu i radnike osposobljene za specifične radne zadatke, što automatski znači da se i u najbogatijim državama gradnjom podmornica bavi jedno, najviše dva brodogradilišta. Uz to iz desetljeća u desetljeće razvoj suvremenih podmornica iziskuje sve veća ulaganja, što dodatno smanjuje broj brodogradilišta u tehnološki najrazvijenijim državama

koji u njihovoj proizvodnji vide isplativ posao.

S druge strane, konstantno se povećava broj brodogradilišta koja, uz obilnu tehničku pomoć, mogu sastavljati podmornice. Riječ je o licencnim ugovorima gradnje podmornica po stranim projektima u kojima brodogradilišta u tehnološki manje razvijenim državama dobivaju manje zahtjevne poslove izrade sekcija trupa i na kraju finaliziranja podmornice. Iako se na taj način povećava uposlenost domaćih brodogradilišta i njihova tehnološka razina, upitna je isplativost takvih licencnih poslova. Tim prije što dosad nije bilo primjera da je ijedno od brodogradilišta uključenih u takav posao u međuvremenu uspjelo projektirati vlastitu klasu podmornica.

Iako je od početka devedesetih godina prošlog stoljeća blokovsko nadmetanje, i tome pripadajuća

utrka u naoružanju, okončano, pomalo iznenađuje što se tržište podmornica kontinuirano povećava. Sve vodeće pomorske države nastavile su s intenzivnim razvojem podmornica, kako s dizel-električnim (klasičnim) tako i s nuklearnim pogonom. I dok se podmornice s klasičnim pogonom, potpomognuta AIP-om (vidi Hrvatski vojnik broj 149/150), razvijaju i grade istodobno za domaća i strana tržišta, razvoj i gradnja podmornica s nuklearnim pogonom još je uvijek isključivo ograničena na nacionalne projekte. S druge strane sve veći broj država koje žele osigurati ili steći status velesile (bar u svojim lokalnim okvirima) najavljuje mogućnost razvoja i gradnje podmornica s nuklearnim pogonom. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojn timer.hr

Razvoj podmorničarstva do konca Prvog svjetskog rata

Prva američka podmorničarska flota

Ohrabren svojim prvim komercijalnim uspjehom i prodajom prve podmornice američkoj ratnoj mornarici, Hbl land je krenuo dalje. Počeo je s konstrukcijom svoje sedme podmornice (Hbl land VII), poznate i pod imenom Fulton

Igor SPICIJARIĆ

Razlog zbog kojega je John Holland konstruirao svoju sljedeću podmornicu ima nešto dublje korijene koje je potrebno bolje pojasniti. U jednom od prethodnih nastavaka ovog feljtona naznačeno je da je projekt Hollandove pete podmornice Plunger pretrpio debakl i da je ocijenjena neuspjehom. Latentna toplina koju je isijavalo propulzijsko postrojenje učinila je tu podmornicu neuporabljivom jer posada nije mogla izdržati ekstremne temperature u njezinoj unutrašnjosti. To nije bio plod Hollandovog pogrešnog pristupa ili pogreške u konstrukciji, već miješanja raznih utjecaja i pritisaka tehničkog odjela američke ratne mornarice.

Glavni oponenti u Holland Torpedo Boat kompaniji bili su menadžeri Lawrence Y. Spear i Frank Cable. Njihove ideje i osobni interesi često su se sukobljavali s idejama Johna Hollanda, što se posebno osjetilo tijekom izgradnje podmornice Holland V i Holland VI. Takva situacija se nastavila i tijekom konstruiranja i izgradnje podmornice Fulton, Hollandove podmornice broj VII. John

Holland je želio izgraditi podmornicu-prototip koja bi ponajprije poslužila kao eksperimentalno plovilo za valorizaciju i usavršavanje tehničkih rješenja koja je namjeravao primijeniti u izgradnji sljedećih podmornica za američku mornaricu.

Sedmog lipnja 1900. mornarica je raskinula ugovor po kojoj je Holland Torpedo Boat Company trebala isporučiti dvije podmornice temeljene na projektu podmornice Plunger. Novi ugovor potpisan 25. kolovoza iste godine proširen je novom klauzulom, a uključivao je izgradnju još šest dodatnih podmornica novog i naprednog Hollandovog dizajna. Budući da je tada Holland već radio na svom modelu br. VII, menadžerima iz njegove kompanije nikako nije išlo u prilog da Holland previše vremena gubi na "svojoj" podmornici. Zanimalo ih je samo da sebi i dioničarima što brže donešu zaradu iz unosnog ugovora s mornaricom.

Model Holland VII (Fulton)

Podmornicu Fulton Holland je počeo graditi sredinom 1900. godine.

Od samog početka izgradnje počeli su i njegovi problemi, u liku Lawrence Y. Speara kojega je kompanija po naredbi američke vlade imenovala glavnim inspektorom i nadglednikom kvalitete radova na podmornici Fulton. Spear je bio sposoban tehničar, ali je njegov arogantan pristup, konzervativizam i nedostatak smisla za timski rad i suradnju vrlo negativno utjecao na odnos s brodograditeljima i posadom. Nekoliko godina ranije zbog takvog odnosa prema konstruktorima i brodograditeljima kasnila je isporuka torpednog broda Rowen koji se gradio u Seattleu. Isključivo zbog nje ga taj brod nije sudjelovao u Američko-španjolskom ratu 1898. godine, iako se na njega ozbiljno računalo. U takvim okolnostima je započela izgradnja podmornice Fulton. Podmornica Fulton porinuta je u more 12. lipnja 1901. - samo 40 dana prije porinuća podmornice Adder iz prve serijske isporuke mornarici. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Genocid u suvremenoj povijesti (I)

Uganda (1971. - 1979.)

Režim Idija Amina u afričkoj državi Ugandi tijekom sedamdesetih godina odgovoran je za jedan od najvećih zločina nad civilnim stanovništvom u mirnodopskim vremenima. U osam godina njegove vladavine ubijeno je oko 300 tisuća ljudi. Iako su ubojstva civila i kršenja ljudskih prava u Ugandi zabilježena i prije i nakon Aminove vladavine, zločini njegovog režima su iznimno teški čak i za afrička mjerila

— Hrvoje BARBERIĆ —

■ Aminov režim je afrički tribalizam doveo do krajnosti

Uganda je nakon desetljeća britanske kolonijalne vladavine 1962. postala neovisnom državom na čelu s Edwardom Muteeseom III. iz bugandske kraljevske obitelji kao predsjednikom, te Miltonom Oboteom iz plemena Lango kao premijerom. U zemlji je od ranih šezdesetih bila rasprostranjena praksa teških kršenja ljudskih prava i državno sponzoriranog nasilja. Kao ni većina mladih afričkih demokracija, ni Uganda nije imala djelotvoran mehanizam nadzora civilnih institucija nad oružanim snagama niti sustav prijenosa političke vlasti, zbog čega je postala predmetom borbi različitih ugandskih političkih elita. Demokratski proces je već 1966. uzurpirao premijer Obote, koji je zbacio

Muteesea i postao novi predsjednik Ugande.

Podjela političke i gospodarske moći u Ugandi bila je definirana tijekom britanske kolonijalne vladavine, pa su Europljani i Azijati indijskog ili pakistanskog podrijetla uživali najveći dio nacionalnog dohotka. Među lokalnim crnačkim stanovništvom najbogatiji je sloj predstavljao narod Buganda iz kojega potječe kraljevska obitelj, a čije je bogatstvo stvoreno zahvaljujući prihodima od pamuka i kave. Bagande je Oboteov režim posebno uzeo na metu, pa je oko tisuću pripadnika tog naroda bilo ubijeno u drugoj polovici šezdesetih godina. Njegov režim zatvorio je i niz istaknutih ugandskih političara, kao što su Grace Ibingira i George Magezi,

čak i princa Badru iz bugandske kraljevske obitelji.

Aminov dolazak na vlast

No, još krvavije razdoblje Ugande počelo je 1971. godine dolaskom na vlast Idija Amina, novim vojnim udarom kojim je srušio Obotea. Uspon njegove vojne karijere počeo je sredinom šezdesetih godina nakon što je tijekom vojnog udara pružio potporu Oboteu, za što je 1966. godine nagrađen mjestom načelnika glavnog stožera vojske i zapovjednika ratnog zrakoplovstva. Idi Amin je oružane snage popunio kadrovi- ma iz svoga matičnog plemena Kakwa. Nakon što je doznao da zbog pronevjere vojnih fondova Obote priprema njegovo uhićenje, u

■ Tanzanijski vojnik u središtu Aminove tajne policije u Kampali

siječnju 1971. godine tijekom Oboteovog boravka u inozemstvu izveo je uspješan vojni udar.

Sljedećih osam godina Uganda je bila pod čvrstom Aminovom diktaturom, kojom je eliminirao svu političku i gospodarsku opoziciju. Odmah nakon preuzimanja vlasti provedena je egzekucija stotina ugandskih vojnika za koje se pretpostavljalo da su Oboteovi simpatizeri, ili da predstavljaju potencijalnu opozi-

ćak i kanibalizmu, za što je optuživan i sam Amin. U zločinima ugandskih snaga sigurnosti i tajne policije ubijeni su i vrhovni sudac Kiwanuka, anglikanski nadbiskup Janana Luwuma te istaknuti pisac Byron Kawaddwu.

Tri stotine tisuća žrtava

Događaj koji ilustrira narav ugandskog režima sedamdesetih godina dogodio se u srpnju 1976.

ske. Nakon nekoliko mjeseci borbi, u travnju 1979. tanzanijski vojnici i ugandski bjegunci porazili su demoraliziranu ugandsku vojsku i zauzeli glavni grad Kampalu. I tijekom tanzanijske ofenzive protiv Amina događali su se ratni zločini nad pripadnicima naroda koji su ga podupirali, posebno na području Ankole-Masaka te nad etničkim Nubijcima u urbanim središtima. Idi Amin je pred nadirućom tanzanijskom vojskom pobjegao iz zemlje, pronašavši utočište u Libiji, a potom se trajno skrasio u Saudijskoj Arabiji koja mu je osigurala izdašna mjesečna primanja. Umro je 2003. godine, a unatoč zlodjelima njegova režima nikad se nije našao pred sudom.

Restauracija Oboteove vlade nije Ugandu pošteđjela političkog terora i novih zločina nad civilima. U prvoj polovici osamdesetih ponovno se narod Buganda našao na meti, dok su borbe s gerilcima u području Luwero rezultirale smrću više tisuća ljudi. Nakon dolaska Yowerija Musewenija na vlast 1986. ponovno je narod Acholi na sjeveru Ugande bio na udaru državnog terora. Ne računaju li se žrtve tijekom Oboteovog i Musewenijevog režima, samo je tijekom Aminove vladavine ubijeno

■ Aminov dolazak na vlast većina stanovnika Ugande doživjela je kao oslobođenje od Oboteove diktature

ciju. Amin je 1972. godine donio odluku o istjerivanju pedeset tisuća Azijata iz Ugande, što je dovelo do kolapsa nacionalnog gospodarstva, a protjerivanje se odnosilo i na strane investitore i na nemuslimane. Osamdeset tisuća ljudi moralo je napustiti Ugandu tijekom njegove vladavine. Uganda se istodobno udaljila od zapadnih demokracija, a uspostavila je dobre odnose s islamskim svijetom, posebice s Libijom. U civiliziranom svijetu bijes je izazvala njegova izjava kojom je pohvalio Adolfa Hitlera i holokaust nad Židovima.

Afrički tribalizam i plemensku podijeljenost u Ugandi doveo je do krajnosti, progoneći plemena Acholi i Lango te druge etničke skupine koje je smatrao nepoželjnim ili prijetnjom svojoj vlasti. Brojni izvještaji iz zemlje govorili su o ubojstvima civila, masovnim silovanjima, pa

na ugandskom aerodromu Entebbe, gdje se odigrala talačka kriza s otehim francuskim zrakoplovom u kojemu je bilo stotinjak izraelskih državljana, čiji su otmičari djelovali u dosluhu s Aminovim režimom. Izraelski komandosi su u odlučnoj akciji svladali otmičare i ugandske vojnike te oslobodili putnike, čime je Izrael teško ponizio Ugandu u očima međunarodne zajednice. Nakon događaja Idi Amin je navodno osobno ubio izraelsku taokinju koja je zbog bolesti ranije bila prebačena u bolnicu.

U listopadu 1978. svojatajući susjednu tanzanijsku regiju Kagera Uganda je napala Tanzaniju, što je završilo invazijom tanzanijske voj-

■ Tanzanijska vojna intervencija srušila je Amina s vlasti

tri stotine tisuća ljudi. Prema nekim procjenama, od 1962. godine do relativne stabilizacije stanja u zemlji devedesetih godina više od dva milijuna ugandskih stanovnika protjerano je, zatvoreno ili ubijeno. ■

Viktor Žmegač: "Od Bacha do Bauhauasa - povijest njemačke kulture", Matica hrvatska, Zagreb, 2006.

Viktor Žmegač, germanist koji je za svoj znanstveni rad ovjenčan najvišim nagradama, napisao je, uloživši svoje golemo znanje, raskošnu panoramu njemačkoga duha.

Iako naslov upućuje na razdoblje od Bacha do Bauhauasa, prikazana su i razdoblja prije i poslije te dvije odrednice. Autor odabir ta dva simbolična punkta tumači time što čitavo djelo glavno težište ima između njih, jer je "njemačka kultura bila najbogatija u 18., 19. i ranom 20. stoljeću - od Bacha, preko romantizma i znanstvene kulture 19. stoljeća, sve do modernizma, ekspresionizma i Bauhauasa, kao simbolizma njemačkog internacionalizma početka 20. stoljeća".

Podnaslov precizno zrcali sadržaj knjige: pregled temeljnih točaka njemačkoga duhovnog života od srednjeg vijeka do danas, svega onoga čime su znanstvenici, umjetnici, glazbenici, književnici, filozofi, graditelji pridonijeli kulturnoj i civilizacijskoj slici svijeta. Što su i na koji način Nijemci i njemački državljani pridonijeli europskoj i svjetskoj kulturi, koje su osobitosti njemačkoga duha isključivo nacionalnoga karaktera, a koje su svjetskog, univerzalnog, što su drugi narodi mislili o Nijemcima i niz drugih pitanja veže se uz ovu sveobuhvatnu sintezu njemačke estetske kulture, humanističkih znanosti i filozofije. No, treba spomenuti da nije riječ o klasičnoj sintezi znanja o nekome području jer Žmegačeve studije, nastale na temelju njegovih "osobnih sklonosti i osobnih iskustava", donose niz izvornih, originalnih spoznaja i uvida o njemačkoj glazbi, književnosti, slikarstvu, filmu i znanosti. Ne samo da uz svaku epohu i umjetnika radi smjele komparacije s kulturnim scenama Francuske, Engleske i Italije, već njegova knjiga obiluje i svim onim "malim svjetlima" i manje poznatim intelektualcima, čiji je prinos povijesti kulture također važan. Knjiga nudi raskošan uvid u one nepoznate mikrodetalje koji će utjecati na povijesna zbivanja Staroga kontinenta.

Profesor Žmegač dobio je niz priznanja i nagrada za knjigu "Od Bacha do Bauhauasa", među kojima se ističe Matičina nagrada za znanost "Oton Kučera" i nagrada Fonda "Miroslav Krleža".

Mirela MENGES

FILMOTEKA

Bourneov ultimatum (kino)

- američki akcijski (115 min.)
- distributer: Blitz film&video
- redatelj: Paul Greengrass
- gl. glumci: Matt Damon (Jason Bourne), Julia Stiles (Niki Parsons), Joan Allen (Pamela Landy)

Ovog ljeta kinima vladaju crtići i (poodmakli) nastavci akcijskih blockbustera. Budući da ni jedni ni drugi nisu previsoko na mojoj ljestvici interesa, teško mi je bilo odabrati na koga potrošiti dva sata. Na kraju sam se, uglavnom zbog Matta Damona, odlučio za špijuna s amnezijom. *Bourneov ultimatum* treći je nastavak sage o špijunovoj potrazi za svojim izgubljenim identitetom. Čitav serijal oslonjen je na trilogiju slavnog krimi-pisca Roberta Ludluma, ali je ovdje kao i u prethodniku *Bourneova supremacija* scenarijski potpuno izmijenjen u odnosu na roman.

U ovom filmu Bourne, izgubivši pamćenje i jedinu osobu koju je volio, ima samo jedan cilj: doznati vlastiti identitet. Potraga će ga voditi diljem svijeta. Bježeći pred policijom, federalnim agentima i Interpolom na kraju će uspjeti saznati tko je bio i kako je postao najbolji špijun na svijetu...

Budući da su prethodna dva nastavka zgrnula više od 550 milijuna dolara diljem svijeta, producenti su očekivali da će i *Ultimatum* napuniti blagajne. Nisu pogriješili. U prvom mjesecu prikazivanja u SAD-u zaradio je rekordnih 70 milijuna dolara. Iako pati od potpune predvidivosti *Bourneov ultimatum*, kao i njegovi prethodnici, za koplje je iznad bilo kojeg Jamesa Bonda i može održati pozornost puna dva sata. Kamera iz ruke, jurnjava i slupani auti doista su impresivni, iako je Damon u ovom nastavku najnesigurniji. Riječ je o vrhunskoj konzumerskoj poslastici, pa tko voli nek izvoli.

Leon RIZMAUL

U boj protiv površnosti, polovičnosti i osrednjosti

Često se čuju rečenice tipa "ili ćemo raditi kako treba ili nećemo nikako" ili, ako je o osobama riječ, "ako nećemo biti kako treba, bolje da nas nema". Zanimljivo! Narod Isusove rečenice tumači i proriče na svoj način. Kao što Isus tvrdi da se ne može napola biti njegov učenik, površno pristupiti svetom evanđelju i osrednje živjeti svoje kršćanstvo, tako i narod govori da ili jesi ili nisi, ili se radi kako treba ili se ne radi nikako. Zanimljivo. Jedno se govori, a drukčije radi. Svi bismo voljeli da je sve kako treba i da smo svi kako treba. Voljeli bismo. A kad bismo malo zavirili u svoje savjesti? Kakav bi zaključak bio? Koliko površno odrađenih poslova? Koliko neozbiljnog pristupa životu? Koliko paušalnog prosuđivanja? Koliko osrednjosti u svemu? Ako je tako, Isus poručuje: "Ne možete biti moji učenici".

U jednom romanu glavni lik govori: "Sve se rađa iz činjenice da se poslovi ostavljaju nedovršeni, da se stvari govore na pola, da smo samo djelomično dobri. Eto, zašto je svijet u zbrci u kojoj se nalazi". Zbog toga savjetuje: "Ono što činimo, činimo dobro"! Bog mrzi deset puta više poludavla nego li naddavla!"

Zašto smo skloni površnosti, polovičnosti, osrednjosti? Razloge treba tražiti u lijenosti, ali i nestabilnosti i nestalnosti. Često nemamo pred sobom cilj, ne vidimo kako bismo htjeli stići. Lako se oduševimo, ali brzo odustajemo.

Navijačima nisu dragi igrači koji "ne ostave srce na terenu". Isus je to davno drukčije formulirao rekavši za takve da ne mogu biti njegovi učenici.

Stoga, ako nam je stalo biti kako treba i raditi kako treba, onda odlučno najavimo borbu protiv površnosti i osrednjosti. Vodimo pri tom računa da ne odustanemo brzo. Ako u svojim nakanama uspijemo, neće nam svake godine trebati novi osobni i društveni ustroji i preustroji.

Žarko RELOTA

9. rujna 1776.

Uveden naziv SAD

Predstavnici 13 američkih kolonija sastali su se na **Drugom kontinentalnom kongresu** u **Philadelphiji**, koji je za današnje pojmove trajao nevjerojatnih šest godina. Kolonije su bile ujedinjene u odcjepljenu od **Britanskog imperija**, ali im je dugo trebalo da se odluče i dogovore o zajedničkom putu i sastavu buduće zajednice. Jedna od najvažnijih odluka u tom smjeru donesena je 9. rujna 1776. Tada je izglasan službeni naziv bivših kolonija: **Sjedinjene Američke Države**. U početku nije bilo funkcije predsjednika, zajedničke vojske ni centralne vlasti. Sve je zamišljeno kao vrlo labava konfederacija, jer im se centralizirana vlast, zbog gorkog iskustva s engleskom izrabljivačkom politikom, činila posljednjim što trebaju. Kad su **Washingtona** imenovali predsjednikom nisu znali kako bi ga oslovljavali. Najrašireniji prijedlog bio je u skladu s europskom praksom: *Vaše Visočanstvo* ili *Ekscelencijo*? Taj naziv ipak nije prihvaćen, pa su ga prozvali jednostavno gospodine predsjedniče. Na Drugom kontinentalnom kongresu riješeno je još nekoliko pitanja koja su sudbonosno usmjerila razvoj **Sjeverne Amerike**. Naročito zanimljivo bilo je pitanje službenog jezika mlade države. Engleze su mrzili kao tlačitelje, u jednom trenutku ozbiljno se raspravljalo o tome da

njemački postane službenim jezikom. To se nije dogodilo, ali su se zauvijek odrekli funti i gvineja, i uveli vlastitu monetu pod nazivom dolar.

10. rujna 1991.

Osnovan Hrvatski olimpijski odbor

Na svečanoj sjednici održanoj 10. rujna 1991. u zagrebačkom hotelu **Esplanade** održana je osnivačka sjednica **Hrvatskog olimpijskog odbora**. Za prvog predsjednika izabran je **Antun Vrdoljak**. Poslije utemeljenja slijedio je složen i višesmjerni rad članova HOO-a na priznanju neovisnosti hrvatskog sporta. Trebalo je uvjeriti međunarodnu zajednicu da je **Hrvatska** spremna za natjecanje na prvim sljedećim igrama. U tome je mnogo pomogao tadašnji predsjednik Međunarodnog olimpijskog odbora **Juan Antonio Samaranch**. U siječnju 1992., samo dva dana poslije međunarodnog priznanja, Samaranch je s četiri potpredsjednika, ne čekajući plenarni sastanak, donio odluku o priznanju HOO-a. Tom odlukom hrvatski su sportaši stekli pravo sudjelovanja na **16. zimskim Olimpijskim igrama**. I samo 23 dana nakon priznanja i primitka u olimpijsku zajednicu počela je i olimpijska era hrvatskoga sporta - u svečanom mimohodu u **Albertvilleu** bili su i prvi naši reprezentativci-olimpijci.

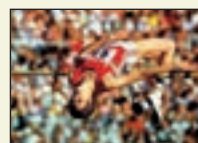
Leon RIZMAUL

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Otac Blanke Vlašić Joško kao desetbojac bio je:

- A svjetski prvak
- B olimpijski pobjednik
- C prvak Mediterana

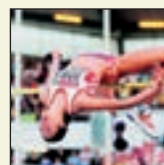

2. Svjetski rekord Štefke Kostadinove (209 cm) postavljen je:

- A 1981. godine
- B 1987. godine
- C 1995. godine

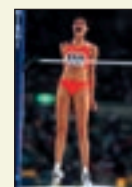
3. Za pobjedu u Osaki Blanka je preskočila:

- A 204 cm
- B 205 cm
- C 206 cm

4. Osobni i hrvatski rekord Blanke Vlašić iznosi:

- A 205cm
- B 206cm
- C 207cm

5. Blanku trenira(ju):

- A Bojan Marinović
- B Joško Vlašić
- C Bojan Marinović i Joško Vlašić

Prešepanje - 100-280-400-500

informacije: 34-65-886

ZAGREBAČKE MAŽORETKINJE

AUDICIJA

PALMOTIČEVA 30
 subota 15.09. u 15.30
 utorak 18.09. u 20.00

Priglasenje: 300 kuna
 400 kuna (uključujući 100 kuna za putovanje i noćenje)
 500 kuna (uključujući 100 kuna za putovanje i noćenje)
 600 kuna (uključujući 100 kuna za putovanje i noćenje)
 700 kuna (uključujući 100 kuna za putovanje i noćenje)
 800 kuna (uključujući 100 kuna za putovanje i noćenje)
 900 kuna (uključujući 100 kuna za putovanje i noćenje)
 1000 kuna (uključujući 100 kuna za putovanje i noćenje)

POZIVNICA

NA

8. međunarodni sajam
zaštite osoba i imovine

11. - 16.9.2007

www.zv.hr/interprotex

 interprotex

KROKO International d.o.o.

Kustošijanska 8, 10000 Zagreb, Croatia, MB: 1558340, NATO Cage Code: AQQAB
Tel: +385 1 3772 777, Fax: +385 1 3730 751, email: info@kroko.hr

www.kroko.hr